

V ERKSAMHETSBERÄTTELSE 2003

FÖR

K OMMUNFÖRBUNDET S TOCKHOLMS L ÄN

Bilagor

- 1-5 ledamöter och ersättare i styrelse och beredningar m m
- 6-14 detaljredovisning av informations- och utbildningsverksamheten

Innehållsförteckning VB 2003

Ändamål och medlemskap	sid 5
Fråga om ombildning av KSL från ideell förening till kommunalförbund	sid 5
Kontakter med medlemmar och andra organisationer och myndigheter	sid 6
<ul style="list-style-type: none"> Överläggningar med kommunledningarna i regionen Svenska Kommunförbundets kommundagar Presidiekonferens för östra regionen 	
Övergripande intressebevaknings- och samverkansfrågor	sid 7
<ul style="list-style-type: none"> Demokrati och kommunal självstyrelse 	sid 7
<ul style="list-style-type: none"> Regionalt tillväxtavtal/regionalt tillväxtprogram 	sid 8
<ul style="list-style-type: none"> Ekonomi och statistik municipal ekonomi Gemensam statistik för kommuner och landsting i Stockholms län Stockholmsregionen - en metropolitan area Institutet för kommunal ekonomi (IKE) 	sid 9 Kom-
<ul style="list-style-type: none"> Personal- och kompetensförsörjning Personal- och kompetensförsörjning i kommunerna i Stockholms län Chefsnätverk Traineeprogram Rekryteringsbazar Växtkraft Mål 3 - kommunikationsprojekt Personalförsörjning inom vård- och omsorgsområdet Utländsk arbetskraft Bristyrkesutbildning Växahuset Vård & Omsorg - ett Mål 3 projekt Syo- och Vägledarkalendariet Bristen på förskollärare 	sid 10
<ul style="list-style-type: none"> Arbetsmarknadspolitik och integration Arbetsmarknadspolitik Nätverk för integrationsansvariga och flyktingsamordnare Integrationsalliansen Övriga aktiviteter inom integrationsområdet 	sid 14
<ul style="list-style-type: none"> Europafrågor Stockholmsregionens europakommitté Europeiska kontakter inom KSLs verksamhetsområden Vänortssamarbetet med Tallinnregionen 	sid 16
<ul style="list-style-type: none"> Bostadsforum i stockholmsregionen 	sid 17 Id-
<ul style="list-style-type: none"> rottpolitiska frågor i Stockholms län 	sid 18
<ul style="list-style-type: none"> FKF 	sid 19

Vård och omsorg

sid 20

Samverkan KSL - landstinget
 Presidieöverläggningar med landstingets hälso- och sjukvårdsnämnd
 Policy för stöd till barn och ungdomar med behov av särskilt stöd (BUS)
 Samrådsorganet för färdtjänstfrågor
 Samhällsbetalda resor och färdtjänststavtalet
 Ledningsgrupp samverkan psykiatri-socialtjänst
 Närsjukvårdsutredningen
 Äldreomsorg och psykiatri
 Webcare
 Läkemedel
 MRSA - sjukhussjuka
 Regionalt utvecklingsarbete
 Avtal om äldres flyttningar mellan kommuner i länet
 FOU-samverkan
 Handledarpool för skolan
 Regional samverkan för aktiv rehabilitering
 Operation Äldreomsorg
 Operation Kvinnofrid
 SMADIT (Samverkan mot alkohol och droger i trafiken)
 Regionalt FOU-råd
 Regionala Etikrådet
 Centrum för vårdvetenskap inom Karolinska Institutet
 EUropaarbetet
 Rättsfall och Kommentarer LSS och LASS samt SoL, LVM och LVU

Skola

sid 26

Gemensam gymnasierregion i Stockholms län
 Gemensamt intagningssystem
 Interkommunala ersättningar för gymnasieplatser och gemensam beräkningsmodell
 Kvalitetsredovisning på det gemensamma intagningssystemets webb
 Samarbete runt vissa utbildningar inom gymnasieskolan
 Den framtida driften av naturbruksgymnasierna
 Skolutveckling
 Skolchefsträffar
 Skolledarnätverk
 Skolledarstrukturen
 Samarbete med högskolor rörande lärarutbildning
 Avtal för den verksamhetsförlagda utbildningen
 Kvalitetsarbete
 Regionalt samverkansråd
 Samverkan skola – arbetsliv

Miljö, energi och teknisk försörjning	sid 31
<ul style="list-style-type: none"> Regionalt samarbete inom miljöområdet Regionala miljövårdsprogrammet Miljösamverkan Region Stockholm Åtgärdsprogram för miljökvalitetsnormer Program för skydd av tätortsnära natur Nätverket för hållbar utveckling Mälardalsrådets miljöutskott EUoparbetet Stockholmsregionens Europakommitté "New Governance"-projekt Tillväxtinriktade vänortsprojekt Projekt inom ramen för det regionala tillväxtprogrammet (RTP) Utveckling av avfallshanteringen i Harju län, Estland Baltic Region Development Grid for Enhanced Sustainability (BRIDGES) Energi och teknisk försörjning - säkerställande av robust och hållbar utveckling Avfallsområdet VA-området Energiområdet - regionalt energikontor Miljöövervakning och Tillsyn Miljö- och hälsoskyddsfrågor Klimatinvesteringsprogrammet (KLIMP) och EU-finansieringsmöjligheter Laboratorieanalysavtalet Miljöbalks- och PBL-utbildningar Kart och GIS (Geografiska Informationssystem) - KSLs kartgrupp Svealands Kustvattenvård Stockholms och Uppsala läns Luftvårdsförbund 	
Diverse övriga frågor	sid 38
Sammanställning av KSLs remissyttranden 2003	sid 39
Information och utbildning	sid 40
Politisk organisation	sid 44
<ul style="list-style-type: none"> Förbundsmöte Styrelse Beredningar Valfrågor 	
Kansliorganisation	sid 45
Ekonomi	sid 46

Styrelsen för Kommunförbundet Stockholms län (KSL)
får härmed lämna följande berättelse över förbundets verksamhet år 2003.

Ändamål och medlemskap

Enligt gällande stadgar är KSL en sammanslutning av länets kommuner med uppgift att inom länet

- stödja och utveckla den kommunala självstyrelsen
- tillvarata kommunernas intressen
- främja samverkan mellan kommunerna
- bistå dem i deras verksamhet.

Förbundet skall samverka med Svenska kommunförbundet i frågor av gemensamt intresse samt med motsvarande förbund i övriga län för att främja förbundens ändamål.

Stockholms läns 26 kommuner är samtliga medlemmar i förbundet.

Fråga om ombildning av KSL från ideell förening till kommunalförbund

Under 1998 inleddes ett utredningsarbete rörande bildandet av ett för kommunerna och landstinget gemensamt kommunalförbund för utvecklings- och planeringsfrågor i Stockholms län. Den politiska ledningsgruppen för detta arbete, i vilken samtliga partier i länet ingick, hade sitt första möte i december 1998. Arbetet fortsatte under 1999 och resulterade i början av år 2000 i ett beslut att KSL skulle svara för remissbehandlingen av ett förslag om bildande av ett *Kommunalförbund för regionala utvecklings- och planeringsfrågor*.

Då samtliga kommuners remissyttranden inkommit i början av juni månad 2000 kunde konstateras att 20 kommuner ställt sig positiva, 5 kommuner avvisat förslaget och en kommun avstått från att yttra sig. Samtidigt kunde dock noteras att samtliga 26 kommuner framhållit behovet av regional samverkan, att den är viktig och att kraven på sådan samverkan ökar.

Styrelsen beslöt mot den bakgrunden vid möte den 20 juni 2000 att uppdra åt styrelsens arbetsutskott att, med beaktande av de olika remissvaren, ta fram två preciserade alternativa förslag till regional organisation.

KSLs direktör tog med anledning härav på uppdrag av arbetsutskottet fram en ny promemoria benämnd *Fortsatt utveckling av det regionala samarbetet i Stockholms län*. I promemorian fanns en redovisning av bakgrunden och kommunernas remissyttranden våren 2000 över förslaget till nytt regionalt kommunalförbund, en genomgång av olika tänkbara alternativ till regional organisation och legala förutsättningar samt fördjupad analys av två alternativ - *nuvarande landsting* samt ett nytt *Kommunalförbund för Stockholms läns gemensamma frågor*.

Styrelsen behandlade promemorian vid två tillfällen under hösten år 2000 och beslöt vid möte i januari år 2001 att remissbehandla promemorian under våren 2001.

Inte heller i samband med denna remiss om den regionala organisationen kunde enighet uppnås vad gäller formen för ett nytt regionalt organ i Stockholms län.

Stor enighet fanns däremot om att det finns ett starkt behov av kraftsamling i regionen för att bättre kunna hävda regionens intressen och åstadkomma en bättre regional samordning vad gäller en rad viktiga frågor av betydelse för regionens tillväxt och fortsatta utveckling.

KSLs styrelse fortsatte med hänsyn härtill arbetet med den regionala organisationen och kom därvid fram till att ett lämpligt första steg mot skapandet av en ny regional organisation i länet skulle vara att ombilda KSL från ideell förening, som för närvarande är förbundets juridiska form, till ett kommunalförbund, dvs en offentlighetsrättslig organisation. Principbeslut om detta togs vid styrelsens decembermöte 2001 och följdes efter ytterligare en styrelsebehandling i februari 2002 upp med en rekommendationsskrivelse till kommunerna om att ombilda KSL till kommunalförbund från och med den 1 januari 2003. Kommunerna skulle besvara skrivelsen senast i juni 2002.

I september 2002 hade alla kommuner i länet utom Stockholms stad beslutat godkänna ombildningen av KSL till kommunalförbund. Stockholms stad behandlade frågan i fullmäktige först i december månad 2002 och beslöt då att inte godkänna hemställan från KSL att ombilda KSL till kommunalförbund. Av beslutsunderlaget framgick dock att frågan skulle diskuteras vidare såväl inom respektive parti, som partierna emellan inom staden. Enligt finansborgarrådet i Stockholm var det möjligt att en redovisning till fullmäktige skulle kunna göras under våren 2003.

– Vid KSLs förbundsstämma i april 2003 redovisade KSLs styrelseordförande *Erik Langby* att 25 av medlemskommunerna hade godkänt ombildning av KSL från ideell förening till kommunalförbund medan Stockholms stad inte godkänt ombildningen.

I KSLs verksamhetsprogram för åren 2003-2006 utgår KSL från att man under mandatperioden kommer att fortsätta verka i hittillsvarande form, dvs som en ideell förening utan offentlighetsrättsliga uppdrag. Skulle Stockholms stad ändra sitt nuvarande beslut och liksom övriga kommuner i länet godkänna att KSL ombildas till kommunalförbund skapas nya förutsättningar, som gör det nödvändigt att ta fram ett i många avseenden nytt program för den återstående delen av mandatperioden.

Kontakter med medlemmar och andra organisationer och myndigheter

Överläggningar med kommunledningarna i regionen

Den av KSL bedrivna verksamheten måste uppfattas som legitim av kommunerna. Det innebär att de måste vara såväl informerade om vad som händer inom KSL som känna att de är med i arbetet och kan påverka det. Under 2003 anordnade styrelsen fem möten med länets KS-ordföranden och direktören fyra möten med kommundirektörerna. De senare gjorde även en studieresa till Milano. Där studerades bl a entreprenörskap och företagsamhet i Italien och frivilliga organisationers roll i olika sociala verksamheter.

Svenska Kommunförbundets kommundagar m m

Fr o m hösten 2000 har de tidigare presidiekonferenserna med länsförbunden ersatts av s k *Kommundagar* för landets samtliga kommuner. Vid den senaste kommundagen deltog företrädare för drygt hälften av länets kommuner. Under 2003 ägde inte någon sådan kommundag rum eftersom Svenska Kommunförbundet hade sin kongress i maj månad under året. Vid kongressen som genomfördes parallellt med Landstingsförbundet kongress beslöts bl a att dessa båda förbund fr o m år 2007 skall ersättas av ett nytt förbund gemensamt för landets kommuner och landsting. Redan fr o m 2005 skall förbunden ha ett gemensamt kansli. Förutom alla ombud från länets kommuner var KSLs direktör närvarande vid kongressen.

Direktören deltog i september 2003 också i den årliga konferensen för ledningen för Svenska Kommunförbundet och cheferna för de regionala förbunden.

Presidiekonferens för östra regionen

Sörmlands kommunförbund var i augusti 2003 värd för den årliga presidiekonferensen för styrelserna i kommunförbunden i östra regionen, dvs förutom Stockholms län, Uppsala, Västmanland, Södermanland och Örebro.

Vid konferensen behandlades bl a Ansvarsvarskommitténs arbete och infrastrukturfrågorna i Stockholm-Mälarenregionen. Vid möte medverkade ordföranden i Ansvarskommittén Mats Svegfors liksom ordföranden i Stockholmsberedningen Kenneth Kvist.

Övergripande intressebevaknings- och samverkansfrågor

Demokrati och kommunal självstyrelse

Självstyrelseberedning inom KSL

I början av år 2003 beslöt styrelsen fastställa direktiv för och utse en särskild politiskt sammansatt *Självstyrelseberedning*. Beredningens uppdrag är bl a att följa den statliga Ansvarskommitténs arbete liksom Svenska Kommunförbundets Ansvarsprojekt och bidra med underlag till dessa båda utredningar. Beredningen skall vidare ta fram ett eget och i regionen väl förankrat underlag för kommunernas och regionens ställningstagande till den framtida samhällsorganisationen.

Beredningen hade under året fem sammanträden och överlämnade i november till Ansvarskommittén en skrivelse med rubriken "En effektiv demokratisk samhällsorganisation för ekonomisk tillväxt och välfärd" som underlag för kommitténs delbetänkande, som lämnades till regeringen i december månad 2003. Bakom skrivelsen till Ansvarskommittén stod en enig beredning.

Regionalt tillväxtavtal/regionalt tillväxtprogram

Regeringen erbjöd våren 1998 länsstyrelserna och självstyrelseorganen i försökslänen möjlighet att initiera, driva och samordna arbetet med att utarbeta s k *regionala tillväxtavtal*. Syftet var att genom sådana avtal åstadkomma en bättre samordning och ett bättre utnyttjande av de insatser staten, landstingen och kommunerna m fl gör inom de näringslivs- och arbetsmarknadspolitiska områdena för att bidra till den ekonomiska tillväxten i landet. Arbetet skulle utföras under ledning av ett regionalt partnerskap.

I Stockholms län bildades en policygrupp med representanter för länsstyrelsen (sammankallande), landstinget, Stockholms stad, Stockholms Handelskammare och KSL för medverkan i utarbetandet och genomförandet av länets regionala tillväxtavtal. Denna grupp har under 2003 i anslutning till att arbetet började inriktas på de *nya regionala tillväxtprogrammen* bytt namn och kallas numera Landshövdingegruppen och samtidigt kompletterats med ytterligare deltagare från Stockholms akademiska rektorskonvent, Företagarna i Stockholms län, LO-distriktet, SIF Stockholm samt ESF-rådet Växtkraft mål 3 i Stockholms län.

På tjänstemannaplanet utsågs då arbetet med tillväxtavtalen inleddes RSG (Regionala samrådsgruppen), där direktörerna från länsstyrelsen, Regionplane- och trafikkontoret, landstingskontoret, Stockholm stadsledningskontor samt KSL ingår, att vara beredningsorgan. Till RSG var vid behandling av frågor rörande tillväxtavtalet även Stockholms Handelskammare och Stockholms stads näringslivsförvaltning adjungerade. Även denna grupp har nu utvidgats med representanter för samtliga ovan nämnda organisationer och kallas nu för *Styrgruppen för det regionala tillväxtprogrammet*.

Under 1999 utarbetades ett förslag till tillväxtavtal för länet under rubriken Tillväxt Öst – Stockholmsregionen centrum i Östersjöområdet. Partnerskapet tilldelades år 2000 en ram om 20 Mkr och under 2001 ytterligare 30 Mkr från Östersjömiljarden II(ÖM II)för Tillväxt Öst för användning under tiden fram t o m år 2003. Viss försening har dock skett varför det fortfarande i början av år 2004 finns vissa resterande medel.

Partnerskapet har under åren 2000 - 2003 beslutat avsätta medel ur den egna ramen till totalt ca 75 projekt inom insatsområdena

- IT-kommunikation
- Miljöexport och miljödriven tillväxt
- Healthcare
- Utbildning och kompetens
- Finansiell verksamhet.

De regionala tillväxtavtalen kallas som ovan berörts enligt riksdagsbeslut fr o m år 2004 *Regionala tillväxtprogram*. Inom partnerskapet påbörjades redan under 2002 diskussionen om hur arbetet med detta program skall drivas inom Stockholms län och viken inriktning det skall ha. Plattform för arbetet blev de strategiska tillväxtfrågorna enligt den Regionala Utvecklingsplanen för Stockholms län (RUFS), bl a det internationella perspektivet samt infrastruktur, bostäder, utbildning och kompetens.

Efter fortsatt arbete under i princip hela 2003 fastställde i oktober månad 2003 Landshövdingegruppen förslag till tillväxtprogram för Stockholms län för åren 2004-2007.

I programmet prioriteras tre centrala strategier:

- Bättre förutsättningar för infrastruktur, bostäder och utbildning
- Stärk regionens entreprenörskaps- och innovationsmiljö
- Utnyttja marknadens storlek och förändra institutioner

Dessa strategier motsvaras av de tre insatsområdena trafik och bostäder, kompetens och utbildning samt entreprenörskap och innovationsmiljö. I programmet ingår vidare de befintliga tillväxtklustren IT, miljöteknik, bioteknik, hälso- och sjukvård liksom kommande kluster som design och upplevelser. Det regionala samarbetet i det första tillväxtavtalet kring "Tillväxt Öst" skall också fortsätta och utvecklas inom ramen för tillväxtprogrammet.

Regeringen godkände i december månad 2003 länets tillväxtprogram och uppdrog samtidigt åt Länsstyrelsen att genomföra det.

Ekonomi och statistik

Kommunal ekonomi

Under 2002 bevakade och deltog KSL aktivt i arbetet inom den parlamentariska utredningen kring "Utjämning av kostnadsskillnader för verksamhetskostnader enligt LSS". Utredningen presenterade sitt betänkande i december 2002. KSL avgav i början av år 2003 ett remissyttrande över utredningens förslag.

KSL bevakade härutöver under året också arbetet inom Utjämningskommittén, som hade till uppgift att göra en översyn av det kommunala statsbidrags- och utjämnningssystemet. Sommaren 2003 uppvaktade KSL kommittén och under hösten utarbetades ett yttrande över kommitténs betänkande "Gemensamt finansierad utjämning i kommunsektorn". Yttrandet godkändes i januari 2004 av KSLs styrelse.

Gemensam statistik för kommuner och landsting i Stockholms län

På statistikområdet finns ett kontinuerligt samarbete sedan många år tillbaka mellan KSL och Regionplane- och Trafikkontoret (RTK) avseende statistik för regionplanering enligt gällande lagar – Plan- och bygglagen (1987:10) och Lagen om regionplanering för kommunerna i Stockholms län (1987:147) - och stadgar för Regionplane- och trafiknämnden.

KSLs och RTKs gemensamma statistikgrupp har träffats 4 gånger under året i olika seminarier för att presentera ny statistik, behovet av olika statistikprodukter m m.

Stockholmsregionen en Metropolitan Area

Den s.k. länschefsgruppen i vilken ingår representanter för KSL, Stockholms stad, Landstingets hälso- och sjukvårdsförvaltning, Länsarbetsnämnden, Länspolisen, Arbetsmiljöinspektionen i länet och Försäkringskassan enades 2001 om att gemensamt försöka genomföra en studie av levnadsvillkoren för människorna i Stockholmsregionen. Bakgrund var de senaste årens svårigheter för stockholmsregionens företrädare att få tillräcklig förståelse för regionens möjligheter respektive problem i regering, riksdag samt övriga delar av landet.

Syftet var att få fram ytterligare material, som är jämförbart på nationell nivå, för att stärka regionens möjligheter att argumentera för rimliga andelar av statliga medel inom olika områden och i den fortlöpande diskussionen om den ekonomiska utjämnningen mellan kommunerna och landstingen i landet.

Arbetet med rapporten om levnadsvillkor m m i regionen pågick under hela 2002 under ledning av länschefsgruppen, KSLs kansli, Regionplane- och Trafikkontoret och i samarbete med en konsult. Den slutliga rapporten, som fått namnet Stockholmsregionen – en

Metropolitan Area skickade, distribuerades till huvudmännen, media och näringslivet under mars månad 2003.

Institutet för kommunal ekonomi (IKE)

Under hösten 2002 förlängdes avtalet med IKE med ytterligare en treårsperiod, dvs för åren 2003 - 2005. IKE stöds av förutom KSL Stockholms stad och Stockholms läns landsting, även om det senare under hösten 2003 aviserat att avveckla sitt bidrag. KSLs avtal grundar sig på bidrag från 22 länskommuner. Liksom tidigare ingår direktören och en handläggare vid kansliet i institutets styrelse. Institutet leds sedan hösten 2000 av docent Olle Högberg.

Exempel på forskningsprojekt IKE genomfört under 2003 är "Konkurrens i sjukvården – konsekvenser för arbetslivet och Skatteutjämning mellan Sveriges kommuner och landsting. IKE har också som tidigare år därutöver genomfört ett antal konferenser och seminarier samt publicerat artiklar och uppsatser.

Personal- och kompetensförsörjning

Kommunerna står inför stora utmaningar då det gäller att kunna behålla och rekrytera personal med rätt kompetens. Personal- och kompetensförsörjningen är en av kommunernas viktigaste frågor och därför också en prioriterad samordnande uppgift för KSL.

Under året har KSL arbetat med dessa frågor både övergripande och på verksamhetsnivå inom vård- och omsorgsområdet respektive skolområdet.

Personal- och kompetensförsörjning i kommunerna i Stockholms län 2002 - 2011

Kommunförbundet Stockholms Län har i två tidigare rapporter analyserat kommunernas långsiktiga personalförsörjningsbehov i Stockholms län på 10-års sikt 1997-2007 respektive 1999-2009. I april 2004 presenterades den tredje rapporten och berör perioden 2001-2011.

Under perioden behöver kommunerna i Stockholms län rekrytera 125 000 medarbetare eller 11 procent fler än de som var anställda 2001. Det finns flera orsaker till personalrekryteringsbehovet. Demografiska förändringar som t.ex. babyboomen i slutet av 1980-talet och första åren på 1990-talet har nu kommit till gymnasieskolan samtidigt som födelsetalen ånyo ökar i Stockholms län från år 2000 och därmed påverkar förskolan. Från och med 2002 ökar också antalet 85 år och äldre fram till 2011 och därmed behovet av personal inom vård och omsorg. Inom hela området vård och omsorg bedöms personalbehovet öka med 33 procent eller knappt 13 000 medarbetare till 2011. Andra faktorer som påverkar rekryteringsbehovet är reformer som maxtaxorna i barnomsorg och äldreomsorg, rättighetslagarna för funktionshindrade och gamla, stora pensionsavgångar samt de långa sjukskrivningarna som fördubblats mellan 1997 och 2001 till 7 procent av de månadsanställda.

En långsiktig trend sedan mitten av 1990-talet och fram till 2002 är att månadsanställda förskollärare, lärare och baspersonal inom vård och omsorg som vårdbiträden, vårdare, skötare och undersköterskor som slutar sin anställning i ökande omfattning ersätts med personal som saknar pedagogisk- eller vårdutbildning. För flera nyanställda i kommunerna i Stockholms län finns ett behov av olika former av utbildnings- och kompetenshöjande insatser de närmaste åren.

Efterfrågan på sjuksköterskor har länge varit högre än tillgången och sjuksköterskorna har erhållit höga lönelöft trots låga avtal. Runt millenniumskiftet gällde en liknande situation för förskollärare och lärare. I Stockholms län var t.ex. 1993 medellönen för en grundskollärare lika med riksgenomsnittet. År 2001 låg medellönen 8 procent högre än gällande avtal. Det medför höga kostnader för kommuner.

Chefsnätverk

Länets kommuner har brist på arbetskraft inom många områden och det ställs stora krav på dem som arbetsgivare för att de skall kunna rekrytera och behålla personal. Mot den bakgrunden är det viktigt att hitta samarbetsformer för att tillvarata regionens speciella behov. KSL har därför i sitt arbete med personalförsörjningsfrågorna nära kontakt med kommunernas personalorgan, t ex deltar KSL vid nätverksträffar för länets personalchefer. Flera insatser har initierats via personalchefgruppen.

Under året har KSL medverkat till två ramavtal för länets kommuner, samarbetsavtal med ALNA för alkohol och drogförebyggande arbete, samarbetsavtal mellan Försäkringskassan, Landstinget och länets kommuner angående rehabiliteringsgaranti för personer med sjukdomar i rörelseorganen. KSL stod också för samordningen av en kommungemensam monter vid SACO-mässan, en oerhört lyckad satsning med många besökare. Under året har det också bildats ett nätverk för rehabiliteringsansvariga inom kommunerna. Syftet är att ta del av lyckade arbetsformer och metoder för rehabilitering och dra nytta av andra kommuners erfarenheter inom området för att få ner sjuktalen bland de anställda. Initiativ har också tagits från personalchefgruppen till att starta diskussioner kring en gemensam databas för lönestatistik för regionen.

De verksamheter som mest har svårigheter att rekrytera personal är förskola, vård och omsorg samt skola. Under året har en tankesmedja arbetat med förskolans kompetens och rekryterings-svårigheter. I tankesmedjan träffas olika personalkategorier som personalchefer, skolchefer och utvecklingsansvariga. Arbetet syftar till att utveckla nya idéer för kompetensförsörjning och samarbeta i regionen kring genomförandet av dessa idéer. KSL har medverkat i Operation Äldreomsorg, ett samarbetsprojekt initierat av landshövdingen med syfte att hitta nya former för rekrytering till äldreomsorgen. Under året har rekryteringsläget förbättrats och i avvaktan på nya beslut och arbetsformer ligger nu gruppens arbete nere.

Traineeprogram

Åtta kommuner, *Danderyd, Lidingö, Nacka, Nynäshamn, Stockholm, Sundbyberg, Tyresö* och *Upplands-Bro* genomför ett gemensamt traineeprogram med 17 deltagare. Ca 2000 sökte till traineeprogrammet som startade mars 2003 och pågår t o m juni 2004. Programmet vänder sig till högskoleutbildade ungdomar med ingen eller liten erfarenhet av arbetslivet och bygger på målsättningen att deltagarna skall få en så allsidig bild som möjligt av kommunal verksamhet. Deltagarna har arbetat på tre arbetsplatser i tre olika kommuner och deltar i en gemensam utbildning på minst 1 dag per vecka, vilket innebär ca 50 dagar totalt. Programmet har flera gånger uppmärksammats i media på ett positivt sätt och upplevs av traineer och de deltagande kommunerna som mycket framgångsrikt.

KSL är initiativtagare till projektet och svarar för projektledarskap.

De långsiktiga målen med traineeprogrammet är att

- Marknadsföra de deltagande kommunernas roller i samhället, arbetsuppgifter och ledarskap
- Bidra till att långsiktigt förbättra förutsättningarna för mångfald och jämställdhet vad avser ledaruppgifter och andra nyckelpositioner i kommunerna.
- Öka de deltagande kommunernas möjligheter att rekrytera högskoleutbildad arbetskraft.
- Öka intresset bland högskoleutbildade ungdomar för framtida ledaruppgifter i kommunerna.

Kommunernas svåra ekonomiska läge medförde trots ovanstående mål långa diskussioner om en fortsättning av traineeprogrammet. I december fattades beslut om start av ett nytt traineeprogram med sex deltagande kommuner, Järfälla, Nacka, Nynäshamn, Stockholm, Sundbyberg och Tyresö.

Rekryteringsbazar

För tredje året i följd genomfördes en tvådagars Rekryteringsbazar i Kulturhuset. Rekryteringsbazaren är en regional kraftsamling för matchning mellan arbetsökandes kompetens och arbetsgivares behov av arbetskraft i Stockholms län. En prioriterad målgrupp är nyanlända och andra invandrare i länet. Bakom Bazaren står länets offentliga arbetsgivare och myndigheter, det privata näringslivet och de fackliga organisationerna. 2003 års bazar besöktes av ca 9 000 besökare, i alla åldrar och med olika bakgrund, etniskt som yrkesmässigt. Fem kommuner medverkade som utställare, något färre jämfört med 2002. Tre kommuner deltog som utställare under KSLs "Omsorgsdesk". I första hand efterfrågades personal inom förskola- och skola samt viss del Vård- och omsorg, fast i betydligt mindre omfattning än 2002. En ny Rekryteringsbazar är planerad till februari 2005. Anledningen till senareläggningen är att rekryteringsbehovet förutspås bli större inför våren och sommaren 2005 än under senhösten 2004.

Växtkraft Mål 3

Den Europeiska Socialfondens strukturprogram Växtkraft Mål 3 ska stimulera förändrings- arbete, kompetensutveckling och kompetensförsörjning i arbetslivet. Individerna står i focus och ska stärkas genom kompetensutveckling men också genom verksamhetsutveckling, nya nätverk och strukturella förändringar.

KSLs styrelse har uppdragit åt direktören att representera kommunerna i det partnerskap som knutits till programmet.

Partnerskapet har tagit fram ett Regionalt handlingsprogram som skall styra användningen av medlen i Stockholms län. Växtkraft Mål 3 skall koncentreras till områden där efterfrågan från näringsliv och offentlig sektor finns och inriktas på att nå mål som skapar betydande mervärden för regionen. Detta innebär bl a följande prioriteringar:

- *Tillväxtfrämjande insatser som riktar sig till mindre företag och arbetsplatser*
- *Små och mindre enheter inom främst utbildning, vård och omsorg*
- *Utveckla entreprenörskapet*
- *Integrerade insatser för personer med svårigheter att få arbete.*

Programmet kom igång under senare delen av år 2000 och kommer att löpa t o m år 2006. Under 2003 ägnades mycken tid åt utvärdering av arbetet under den första hälften av programperioden och de behov som finns av förändringar i både programmets inriktning som i de administrativa och finansiella reglerna kring programmet.

Kommunikationsprojektet Växtkraft Mål 3

Sedan juni 2001 har KSL haft uppdraget att sprida information och ge stöd till den kommunalt finansierade verksamheten i syfte att få kvalitet i arbete finansierad av Växtkraft Mål 3. Projektets aktiviteter och 2,5 tjänster har, under 2003, finansierats av medel från Europeiska Socialfonden. KSL har bidragit med resurser som t ex administrativt stöd. Inom projektet har främst två typer av aktiviteter erbjudits; grundläggande information och stödinsatser. Stödinsatserna har utvecklats utifrån de kommunala verksamheternas behov. Projektet har byggts upp utifrån den naturliga dialog som kännetecknar KSLs arbetssätt.

Visionen är att Mål 3 arbetet i länets kommuner ska bidra till strukturella förändringar som på sikt breddar personal – och kompetensförsörjningen. Konkreta mål har satts för olika aktiviteter.

Målen har uppnåtts, ibland t o m långt mer än som planerats t ex har sammanlagt 32 tredagars-kurser genomförts för 600 Förändringsledare.

Nuvarande projektperiod är treårig men har delats upp i två 18 månadersperioder. Den första perioden var tänkt att avslutas i och med utgången av 2003. Det finansiella läget för socialfondens medel i Sverige förändrades under hösten och projektet kan inte fortsätta som planerat. Av den anledning har såväl informationen som stödinsatserna minskat. Projektet planerar istället för den uppföljning som ska genomföras nästkommande halvår. De utbildade Förändringsledarna blir centrala i denna uppföljning.

Personalförsörjning inom vård- och omsorgsområdet

KSL har inom vård- och omsorgsområdet, som tidigare nämnts, bildat en tankesmedja där personalchefer och äldrechefer träffas för att utveckla idéer som kan stödja kommunerna i deras arbete med att behålla och rekrytera personal nu och i framtiden.

KSL har löpande samarbete med Länsarbetsnämnden i frågor kring *bristyrkesutbildning*. Samråd brukar ske i samband med länsarbetsnämndens aktiviteter eller kampanjer då nya statliga initiativ ska genomföras. Vård&Omsorg är ledamot i ett nystartat branschråd som Länsarbetsnämnden har initierat.

KSLs avtal med Länsarbetsnämnden om kompletteringsutbildning *för sjuksköterskor med utländsk examen* har inte gett något större resultat. Avtalet ger möjlighet för utländska sjuksköterskor som är anställda i kommun att gå en snabbare väg till svensk legitimation. Kostnaden 100-150.000 kr förutsätts att kommunen ansvarar för. Kommunerna har inte visat intresse för denna möjlighet. Motsvarande projekt inom landstinget har haft större framgångar.

KSL blev uppvaktad av Norrtälje kommun och rekryteringsföretaget Paragona om rekrytering av vårdpersonal från Polen och baltiska länderna. Efter information till kommunerna och ett seminarium för personalchefer framgick att frågan är svår att ta ställning till. Därefter avslutade KSL aktiviteten.

Regeringens beslut om statligt anställningsstöd till arbetsgivare i kombination med vård- och omsorgsutbildning har fått svagt gensvar från kommunerna. Stödet ges under förutsättning att den arbetssökande erbjuds tillsvidareanställning. Förfrågan till länets personal- och äldreomsorgschefer visar att det är brist på lediga tjänster och i vissa fall f n inget större rekryteringsbehov.

Växahuset Vård & Omsorg – Modellarbetsplatser

KSL drev under åren 2001- våren 2003 utbildningsprojektet Växahuset, ett Växtkraft Mål 3-projekt ,som syftade till att utveckla en utbildningsmodell inom vård och omsorg som är anpassad till vuxnas lärande och verksamheternas behov av effektiv utbildning. I projektet ingick sex kommuner, ett privat vårdbolag, Länsarbetsnämnden, Kommunalarbetsförbundet samt utbildningsföretaget Lernia. Resultatet har blivit positivt och en fungerande utbildningsmodell har etablerats. Redan anställda och arbetssökande har getts möjlighet att validera sina kunskaper och erfarenheter och kan därigenom klara av studierna.

Anställda utan formell kompetens har genom kompletterande utbildning uppnått kompetens motsvarande undersköterska. Arbetslösa som vill utbilda sig för arbete inom vård och omsorg har fått möjlighet genom denna flexibla metod. Projektet avslutades som ovan nämnts under 2003. Totalt har ca 500 personer deltagit och av dessa har nästan 400 fullföljt utbildningen och erhållit diplom.

Växahuset övergick under 2003 i projektet Modellarbetsplatser. Det är ett 2-årigt projekt som ska ta fram och beskriva yrkesroller och yrkeskrav för vårdpersonal. Syftet är att beskriva vilken kompetens personalen behöver och hur personalen kan validera sitt kunnande och

erhålla en dokumenterad kompetens. Projektet bedrivs på ett 10-tal arbetsplatser i fyra kommuner.

Syo- och Vägledarkalendariet

KSL erbjuder sedan ett antal år tillbaka ett abonnemangssystem för studie- och yrkesvägledare, arbetsvägledare, arbetsförmedlare, rektorer, lärare m fl yrkeskategorier, ett *Syo- och Vägledarkalendarium*. Syftet med kalendariet är information och fortbildning inom områdena utbildning, yrke och arbetsliv samt studie och yrkesvägledning. Programmet utarbetas i samråd med en referensgrupp som är knuten till kalendariet. I referensgruppen ingår representanter för skolväsendet, högskolan, folkhögskolan, Länsarbetsnämnden, Länsstyrelsen, LO och Svenskt Näringsliv. Abonnemanget omfattar 10 heldagskonferenser av hög kvalitet och kostar 3 500 kr per år per abonnemang. Det finns också möjligheter att delta i enstaka konferenser utan abonnemang till en högre kostnad per konferens. 2003 hade kalendariet cirka 300 abonnenter. Därtill kommer andra deltagare som deltog vid ett eller enskilda konferenstillfällen.

Bristen på förskollärare

Inom KSL har inrättats s k tankesmedjor för att inom de olika programområdena analysera och finna åtgärder för förbättra personalrekryteringen inom vissa kommunala yrken. I tankesmedjan där programområdet skola ingår har här inriktat sig på under hösten att finna åtgärder för förbättra rekryteringen av förskollärare. Detta har resulterat i en dag för förskolläraryrket som kommer att äga rum den 16 mars 2004.

Arbetsmarknadspolitik och integration

Det arbetsmarknadspolitiska området är nära sammanflätat med integrationspolitiken. Arbetsmarknadsintegration är ett av dom viktigaste inslagen i det integrationspolitiska arbetet för nyanlända och andra flyktingar i yrkesaktiv ålder. Det gäller samhällets insatser och åtgärder på alla nivåer.

Arbetsmarknadspolitik

En särskild kommungrupp – *KSLs Tankesmedja Arbetsmarknad, Integration och Sysselsättning* - bildades februari 2002 med syfte att fungera som ett arbetsmarknadspolitiskt diskussionsforum för främst representanter från länets kommuner. Ett annat syfte är att undersöka förutsättningarna och behoven av kommunövergripande utvecklingsinsatser inom det arbetsmarknadspolitiska området och eventuella idéer till projekt via medel från ESF-rådet i Stockholms län. Ett 10-tal kommuner ingår i smedjan, utöver representanter från Svenska Kommunförbundet och Länsarbetsnämnden. I smedjan har aktuella frågor/statliga utredningar, arbetsmarknadsläget och arbetsmarknadsprognoser, lokala/regionala utvecklings- och förändringsarbeten m m redovisats och diskuterats. Representanterna har beretts möjligheter att lämna synpunkter på utredningar som berör det arbetsmarknadspolitiska området och angränsande verksamhetsområden. Som exempel kan nämnas utredningen "*Unga utanför*" där synpunkter framfördes direkt till ansvariga utredare. Andra synpunkter har framförts inom olika frågeområden och förmedlats vidare av Svenska Kommun- och Landstingsförbundet bl a som underlag inför dom regelbundna träffarna de har med Näringsdepartementet.

KSL medverkar också kontinuerligt i ett fortlöpande *Ungdomsnätverk* bestående av länets kommuner kring de särskilda ungdomsätgårderna - *Kommunala Ungdomsprogrammet, KUP*, och *Utvecklingsgarantin, UG*, med representanter från länets kommuner. KSL har i detta

sammanhang bl a diskuterat förutsättningarna för det nya avtalet kring KUP som under november 2003 tecknades mellan länets kommuner och Länsarbetsnämnden för år 2004. En återkommande aktuell fråga som diskuterats är vad som kommer efter en eventuell avveckling av ungdomsåtgärderna. Detta mot bakgrund av dom signaler som kom i samband med regeringens vårbudget 2002 och sedermera fortsatt under hela 2003.

KSL deltar i *Svenska Kommunförbundets storstadsgrupp* som arbetar med arbetsmarknads-politiska frågor utifrån ett storstadsperspektiv. Förutom Stockholm ingår Göteborg och Malmö stad samt berörda kommunförbund eller motsvarande förbund.

KSL har deltagit i *Svenska Kommunförbundets arbetsmarknadspolitiska kontakträffar* med representanter från kommunförbunden eller motsvarande konstellationer i Sverige. Syftet med träffarna är information, kunskaps- och erfarenhetsutbyten samt erbjuda en dialog med främst centrala statliga företrädare, t ex Arbetsmarknadsverket och Näringsdepartementet.

KSL ingår i styrgruppen för valideringsprojektet *Centrum För Erkännande av Kunskap, CERK*, ett ESF-projekt som pågår i Botkyrka kommun med regionalt intresse i frågor som berör Validering. Under 2003 har styrgruppen haft ett 10-tal möten.

Nätverk för integrationsansvariga och flyktingsamordnare

KSLs nätverk för integrationsansvariga och flyktingsamordnare i Stockholms och Gotlands län har träffats fortlöpande under 2003. I nätverket behandlas frågor som berör mottagandet av och introduktionsinsatser till nyanlända flyktingar och andra invandrare i det svenska samhället. I nätverket ingår, förutom representanter från länets kommuner, representanter från Svenska kommunförbundet, Integrationsverket, Migrationsverket, och Länsarbetsnämnden samt vid behov även andra aktörer/intressenter som är viktiga för kommunernas flyktingmottagande och det samlade integrationsarbetet. Nätverket har under året fungerat som samrådsorgan till den regionala arbetsgruppen – Integrationsalliansen, se nedan. Representanter för nätverket inklusive KSL har uppvaktat Migrationsverket Region Stockholm i syfte att diskutera samverkansrutiner och på vilket sätt samverkan kan effektiviseras.

Nätverket har under 2003 fortlöpande haft diskussioner med företrädare för de statliga utredningarna om flyktingmottagandet respektive SFI-utredningarna. Till den förstnämnda utredningen har en särskild arbetsgrupp tagit fram ett särskilt yttrande i nätverkets namn som lämnats till departementet.

Integrationsalliansen

Mot bakgrund av en central överenskommelse mellan bl a Svenska Kommunförbundet och olika statliga myndigheter om nya metoder för flyktingmottagande och snabbare introduktion på arbetsmarknaden, tog landshövdingen hösten 2001 initiativ till bildandet av en Regional allians i integrationspolitiska frågor i Stockholms län. I alliansen, som hålls samman av Länsstyrelsen, ingår representanter för KSL, sju kommuner, Länsarbetsnämnden, Migrations- och Integrationsverken, Skolverket, Södertörns Högskola samt Svenskt Näringsliv och Företagarna. Syftet med Alliansen är att alla aktörer i länet ska kunna nyttja befintliga resurser och genom samarbete utveckla nya metoder för att underlätta individuell introduktion av nyanlända flyktingar och andra immigranter. Alliansen presenterade en rapport för ledningarna i myndigheter, länets kommuner m fl, maj 2002. Sedermera har Handlingsplaner tagits fram för år 2003 respektive 2004. Genom Alliansens närvaro och dess konstellation kan olika uppfattningar, särintressen och samordnade utvecklingsinsatser inom det integrationspolitiska området diskuteras respektive formuleras. Alliansen har möjliggjort ett närmande mellan myndigheter, organisationer, kommuner och andra parter att se på de integrationspolitiska frågorna utifrån ett regionalt hållbart perspektiv.

En ökad samordning av mottagandet och introduktionsinsatserna av främst nyanlända som meddelats uppehållstillstånd är en prioriterad fråga. Ansvarsområden ska tydliggöras och

individens egenförsörjning och arbetsmarknadsintegration är vägledande för arbetet. Ett av de långsiktiga målen är att försöka hitta former för delregionala lösningar inom t ex SFI-området samt specialiserade sfi-utbildningar motsvarande t ex Svenska för Akademiker, SFA. KSL har under 2003 intagit en ”restriktiv hållning” till förslag på regional överenskommelse av policy-karaktär och istället argumenterat för en aktiv Handlingsplan. Allt fler kommuner i länet tecknar lokala överenskommelser (LÖK) kring samverkan i introduktionsarbetet med asylsökanden, flyktingar och andra invandrare bosatta i berörda kommuner. Hittills har 6 kommuner tecknat avtal som syftar till att precisera ansvar och åtagande från var och en. Överenskommelserna utgör ett viktigt underlag för det regionala arbetet.

Övriga aktiviteter inom integrationsområdet

Under året genomfördes *fyra utbildningskonferenser om utsatta flickors situation* i KSLs konferenscenter. Konferenserna var ett samarrangemang mellan Länsstyrelsen och KSL, med Länsstyrelsen som samordnare. Syftet med konferenserna var att informera, fortbilda och föra en dialog om situationen för utsatta flickor i patriarkala familjer. Ytterligare en konferens genomfördes i maj månad som specifikt vände sig till förtroendevalda och chefstjänstemän i länets kommuner.

På uppdrag av jämställdhetsprojektet inom Näringsdepartementet tog KSL i samverkan med Sköndalsinstitutets forskningsavdelning vid Ersta Sköndal Högskola fram rapporten *"Att arbeta med patriarkala familjer - En verksamhetsöversikt"* om utsatta flickors situation i patriarkala familjer. Resultatet av studien visade bl a att det finns stora kunskapsluckor inom området, främst bristen på beprövade metoder och modeller av förebyggande karaktär när det gäller att förändra destruktiva värderingar och attityder i patriarkala familjestrukturer. Rapporten presenterades bl a i samband med ovan nämnda konferenser.

KSL har medverkat i ett *Nätverk mot rasism* som Länsstyrelsen samordnar. I nätverket ingår förtroendevalda och tjänstemän från ett 10-tal kommuner i länet. Nätverket kunde starta med hjälp av medel från Integrationsverket. Syftet med nätverket är att erbjuda kommunerna en plattform för information, kunskaps- och erfarenhetsutbyten och för att kunna bistå varandra i det lokala arbetet mot rasism. Det gäller såväl insatser av förebyggande karaktär och vid akuta händelser.

Europafrågor

Stockholmsregionens Europakommitté (SEU)

Våren 1996 träffade Stockholms stad, Stockholms läns landsting och KSL avtal om samarbete i europafrågor och bildande av Stockholmsregionens Europakommitté. Syftet med avtalet och kommittén var att åstadkomma en erforderlig samordning av olika parter insatser och aktiviteter samt att skapa ett forum för informationsutbyte i europafrågor av betydelse för stockholmsregionen.

Genom avtalet bildades *Stockholmsregionens Europakommitté, SEU*, som består av tre ledamöter från vardera huvudmannen och sedan några år tillbaka lika många adjungerade ledamöter från Mälardalsrådet. Till kommittén är likaså adjungerade stockholmsregionens ledamöter i EUs regionkommitté.

I december 1999 bildade SEU för hantering av kontorsorganisationen en särskild juridisk person, Stockholmsregionens Europakommitté ekonomisk förening.

Fr o m år 2000 har SEU ha en sammanhållen kontorsorganisation med förutom Brysselkontoret ett nytt hemmakontor. Det senare är lokalmässigt samordnat med KSL. Fr o m den

1 januari 2003 har SEU vidare övertagit huvudmannskapet för Stockholms stads tidigare S:t Petersburgskontor.

SEU hade under år 2003 fyra sammanträden. Därvid behandlade kommittén bl a frågor rörande samarbetsavtal med de olika mälardelarna, S:t Petersburgskontorets framtida inriktning, representation i de baltiska länderna och Polen samt medverkan vid S:t Petersburgs 300-årsjubileum och regeringens Ungernsatsning år 2004.

Europeiska kontakter inom KSLs verksamhetsområden

Under avsnitten Vård och omsorg samt Miljö, energi och teknisk försörjning redovisas de europeiska kontakter KSL haft under 2003 inom dessa verksamhetsområden.

Vänortssamarbetet med Tallinnregionen

Sedan sju år tillbaka har KSL ett avtalat *vänortssamarbete med Tallinn och Harju län* i Estland. Under 2001 ägde ett möte rum i Tallinn i anslutning till en konferens om det av KSL drivna regionala tillväxtavtalsprojektet om avfallshanteringen i Harju län. Projektet beskrivs närmare under avsnittet Miljö och plan. Arbetet kring avfallshanteringsfrågorna har dominerat kontakterna även under 2003. Flera möten har under året ägt rum mellan representanter för KSL och de estniska samarbetspartnerna.

Bostadsforum i Stockholmsregionen

I december 1999 inbjöd KSL och Stockholms Byggmästareförening till en konferens om "Bostadsbyggande och tillväxt i Stockholms län". Som en följd av konferensen bildades i början av år 2000 *Bostadsforum i Stockholmsregionen* med representanter från kommunerna samt Byggmästareföreningen. *Bostadsforums* syfte är att få till stånd en ökning av bostadsbyggandet i Stockholmsregionen genom att bl a analysera de viktigaste hindren för bostadsbyggandet och föreslå åtgärder för att lösa problemen, ta fram och presentera nya idéer och modeller för byggande, finansiering och ägande av bostäder, arrangera konferenser, tematräffar och hearings m m.

Under 2000, 2001 och 2002 har *Bostadsforums* arbete bl a bestått i uppföljning av konferensen i december 1999, dagsläget på byggmarknaden och beträffande bostadsbyggandet samt att följa regeringens uppdrag till landshövdingen angående åtgärder för att öka bostadsbyggandet i Stockholms län. Bostadsforum har under åren 2001 och 2002 genomfört två konferenser, *Bostadsbyggande i stockholmsregionen* samt "Hur kan det byggas fler hyresrätter?". Vid båda konferenserna deltog bl a bostadsminister Lars-Erik Lövdén.

Under 2003 har diskussioner förevarit om hur man ska gå vidare inom ramen för arbetet i Bostadsforum. I februari 2003 fördes ett samtal med representanter från Byggmästareföreningen om återupptagande av verksamheten inom Kretsloppsforum med koppling till Bostadsforum. Ärendet fördes upp på dagordningen och diskussion om ett tydligt strukturerat samarbete inleddes.

Hösten 2003 kom Byggmästareföreningen och KSL överens om att fortsätta arbetet inom Bostadsforum.

Idrottspolitiska frågor i Stockholms län

KSLs styrelse beslöt vid möte 27 april 2000 att tillsätta en politisk arbetsgrupp av sju ledamöter för fortsatt analys och beredning av frågan om bildande av ett Regionalt samarbetsorgan för idrottspolitiska frågor.

I arbetsgruppens arbete ingick bl a

- *kartläggning av länets idrottsanläggningar*
- *skapa gränslösa (aktivitets)bidrag*
- *gränslös skolpeng till idrottsklasser/idrottsgymnasier*
- *regional bevakning av kommunförbundets måttbok*
- *uppföljning och spridning av forskningsresultat inom fritids- och idrottsområdet*
- *samverkan för bättre supporterkultur*
- *kartläggning, information och samverkan kring idrottens EU-bidrag/projekt*
- *nyttja idrottsrörelsen som remissinstans i större plan- och byggfrågor och fungera som remissinstans gentemot idrottsrörelsens förslag till idrottsprogram och andra propåer med regional inriktning.*

Arbetsgruppens lämnade i december 2001 sin slutrapport. Rapporten, som anmälades i styrelsen, innehöll bl a förslag om

- att ett databaserat anläggningsregister skapas
- att en årlig kommunkonferens kring anläggningsfrågor och andra frågor inom idrottsområdet genomförs
- att en gemensam stödmodell i begränsad skala för i första hand handikappidrotten prövas
- att möjlighet till regional finansiering för vissa anläggningar prövas
- att tjänstemannasamverkan utvecklas ytterligare som ett permanent stöd till tillfälliga och projektinriktade politiska arbetsgrupper som tillsätts vid behov.

Dessutom markerade arbetsgruppen betydelsen av

- att Stockholms Idrottsförbund och andra distriktsförbund liksom Stockholms Handikappidrottsförbund ges status som remissinstans i planfrågor som berör idrotten
- att ett gränslöst aktivitetsstöd utreds
- att möjligheten att inrätta regionala idrottsgymnasier underlättas.

KSL har under 2002 medverkat vid genomförandet av en konferens kring projektet Mörby Ispark. Målsättningen var att få flera kommuner att ekonomiskt bidra till verksamheten. Vid konferensen deltog nio kommuner av länets 26 och bland de nio kommunerna var intresset ganska ljust för att ingå med bidrag till denna verksamhet.

Under 2003 har KSL genomfört en remissomgång till kommunerna beträffande gränslöst/ generellt bidrag till handikappidrottsföreningar. De flesta kommunerna har svarat att de vill medverka med ett sådant bidrag. Under våren 2004 planeras en konferens i ämnet med samtliga kommuner i länet med syfte att klargöra de frågor och synpunkter som framkom vid remissomgången 2003. Målsättningen är att få med samtliga kommuner i länet rörande ett gränslöst/ generellt bidrag till handikappidrottsföreningar.

FKF-Föreningen Kommunala Fastighetsförvaltare i Stockholms län

bildades 1999 vid ett möte med de fastighetsansvariga i länets kommuner. Bakgrunden var en uttalad önskan att samla kunskap, idéer och erfarenheter inom kommunal fastighetsförvaltning.

Föreningen är en ideell sammanslutning för kommunala, aktiva och ledande befattningshavare inom primär kommunal fastighetsförvaltning, bolag eller motsvarande. Föreningens syfte är att verka för kollegialt samarbete mellan medlemmarna och deras kommuner; verka för samarbete med parts- och branschorganisationerna samt att gemensamt utreda, utveckla och påverka myndigheter och andra organisationer för att skapa förutsättningar för en rationell fastighetsförvaltning. FKF har förutom årsmöte också årligen ett seminarium kring aktuella frågor. År 2004 kommer föreningen att fortsätta sin verksamhet med inriktning enligt ovan. KSL administrerar föreningens verksamhet.

Vård och omsorg

Verksamheten omfattar äldre- och handikappomsorg, hälso- och sjukvård, missbrukar- och beroendevård liksom vissa andra frågor inom socialtjänstens verksamhetsfält.

Samverkan kommunerna - landstinget

Presidieöverläggningar med landstingets hälso- och sjukvårdsutskott

Vård- och omsorgsberedningen tog under hösten initiativ till ett möte med landstingsledningen för överläggningar kring gemensamma frågor mellan socialtjänsten och psykiatri samt förhållandet mellan kommunernas äldreomsorg och landstingets sluten- och öppen vård. Under år 2003 avslutades KSLs och landstingets gemensamma utvecklingsprojekt inom psykiatri, som handlade om att initiera samtal mellan företrädare för parterna på lokal nivå i syfte att skapa gemensamma bilder och uppnå samsyn. Detta gemensamma utvecklingsarbete har gett många positiva signaler som ska följas upp. Rapporten ”Samtal mot alla odds” färdigställdes och ska föras ut på bred front. Samtidigt kom de inträffade våldshändelserna under 2003 att sätta psykiatri i fokus inte minst i massmedia, vilket medförde att KSL och landstinget påbörjade en ny diskussion om hur psykiatri bäst kan utvecklas. Regeringens tillsatta psykiatrisamordnare inbjöds till överläggningar.

Policy för stöd till barn och ungdomar med behov av särskilt stöd (BUS)

KSL och landstinget har sedan år 2001 ett gemensamt policydokument med riktlinjer för barn och ungdomar med behov av särskilt stöd (BUS). Syftet är att klargöra samverkan mellan huvudmännen och samordna resurser och insatser för dessa barn.

BUS-policyn har utvecklats positivt men behöver fortsatt stöd. Landstinget och KSL överenskom att förlänga policyn ytterligare två år t.o.m. 2005. Policyn berör en mängd olika verksamheter och professioner inom både kommunens och landstingets verksamheter, vilket ställer stora krav på samordning och uppföljning.

Under året har bl.a arbetet med samordnad plan och handläggare intensifierats, ett gemensamt programarbete kring barn och ungdomar med koncentrationssvårigheter påbörjats och en översyn gjorts kring när det gäller ett gemensamt ansvarstagande för barn och ungdomar med sammansatt social och psykiatrisk problematik som vårdas utanför det egna hemmet.

KSL tillsammans med landstinget medverkar aktivt i policyarbetet dels genom ett sammanhållet sekretariat, en ledningsgrupp med chefstjänstemän från kommun- och landstingssidan samt ett särskilt politiskt forum.

För information och diskussion finns BUS numera på Internet med egen hemsida www.ksl.se/Bus/bus.html.

Samrådsorganet för färdtjänstfrågor

är ett forum för politiska överläggningar mellan KSL och landstinget och som behandlar frågor enligt en överenskommen dagordning i enlighet med färdtjänstavtalet. Samrådsorganet träffas 2 gånger per termin.

Under året har samrådsorganet diskuterat gränsdragningsfrågor, principer för upphandling, utvecklingsprojekt mellan färdtjänsten, kommuner och SL om alternativa trafikformer m m.

Samhällsbetalda resor och färdtjänstavtalet

Utredningen om samhällsbetalda resor och färdtjänstavtalet avslutades under 2003. KSL och landstinget är överens att ta fram ett nytt avtal som bygger på slutsatserna i utredningen. Ett nytt färdtjänstavtal ska ses som ett trafikutvecklingsavtal med inriktning och utgångspunkt från den gemensamma målbilden: 1. Ökad tillgänglighet i den ordinarie och linjelagda kollektivtrafiken. 2. Fler resealternativ genom nya resekoncept. 3. Utveckling av särlösningar för de som har störst behov. Landstingsstyrelsen har i samförstånd med KSL sagt upp nu gällande avtal för att kunna teckna nytt avtal med kommunerna för år 2005.

Närsjukvårdsutredningen

Under 2003 startade landstinget en stor omstrukturering av sjukvården genom den så kallade 3S-utredningen. Utredningen består av två delutredningar: dels den högspecialiserade vården dels närsjukvården. Särskilt närsjukvårdsutredningen har mycket stort kommunalt intresse eftersom förändringar påverkar det kommunala uppdraget. Utvecklingen mot en starkt decentraliserad och geografiskt områdesbaserad närsjukvård angränsar det kommunala ansvaret. Utredningen är indelad i fyra delprojekt: 1. Behovsgrupper i närsjukvård, 2. Samverkan, 3. FoU/kompetensutveckling samt 4. Krav och konsekvenser för den sjukhusbundna vården. KSL inbjöds att ingå i styrgruppen för Närsjukvårdsutredningen.

KSL byggde genast upp en brett nätverk med kommunrepresentanter, som aktivt har deltagit i delprojekten och i ett stort antal undergrupper. KSL har samordnat den kommunala delen av arbetet och haft löpande strategiska diskussioner med kommunföreträdarna. KSL har därigenom kunnat påverka arbetsprocessen och haft inflytande i olika ställningstagande inom såväl styrelsearbetet som i delprojekten. Utredningen förväntas bli klar under mars 2004.

Presidiegruppen i Vård- och omsorgsberedningen har för avsikt att ta upp frågan om kommunernas medverkan i genomförandet av närsjukvård i länet. Landstinget förväntar sig att kommunerna aktivt kommer med verkan i närsjukvårdsarbetet.

Äldreomsorg och psykiatri

På uppdrag av beredningen tillfrågades länets socialchefer och äldrechefer om hur samverkan fungerar med landstinget. Beredningen hade tidigare inbjudit länets nämndordförande för att diskutera det framtida samverkansarbetet med landstinget. Vid detta möte formulerades några centrala frågor inom äldreomsorgen och psykiatrin, som skulle tillställas kommunerna. Sammanställningen av enkätsvaren ger en splittrad bild om samverkansläget från bra till obefintligt. Inom äldreomsorgen finns 3 problemområden: vårdplanering, läkarinsatser i särskilt boende samt rehabansvaret. Socialcheferna framförde brister i samverkan kring psykiatrin när det gäller vårdplanering, kostnader vid externa placeringar samt problematiken kring personer med dubbla diagnoser. Resultatet kommer redovisas för den politiskt tillsatta presidiegruppen mellan KSL och landstinget.

Webcare

KSL har tillsammans med landstinget deltagit i utvecklingsarbetet av Webcare och varit representerad i ledningen för projektet. Webcare är IT-baserat system för samordnad vårdplanering mellan kommuner, sjukhus och primärvård. Under året genomfördes en första test av systemet. KSLs styrelse har rekommenderat kommunerna att ansluta sig till Webcare.

Diskussion har inletts med landstinget om att utvidga Webcare till att omfatta även psykiatrin. Webcare är ett viktigt steg i att förbättra informationsöverföring och samverkan mellan kommun och landsting.

Läkemedel

Kostnaderna för läkemedel är landstingets ansvar, vilket medfört att landstinget har skapat en läkemedelspolicy som får konsekvenser för kommunerna. Hanteringen av läkemedel är ett stort arbetsområde i äldreomsorgen. Konflikter har blossat upp kring tillgången till dos-expedierade läkemedel som är en mycket arbets- och tidsbesparande form för personalen i medicinhandlingen. KSL har under året haft överläggningar med landstinget och medicinskt ansvariga sjuksköterskor i syfte att uppnå en överenskommelse om fördelningen. Parallellt har frågan uppmärksammats på nationell nivå. Kommun- och Landstingsförbundet har gett rekommendationer för år 2004 i avvaktan på förhandlingar med staten. KSL fortsätter diskussionen med landstinget och Apotek AB.

MRSA - sjukhussjuka

Spridningen av resistenta stafylokocker på sjukhusen har bedömts som oroväckande i länet. Frågan har kommunal bäring framför allt i samband med utskrivning från slutenvården. Regler för hur övergången till/från kommunal vård ska ske har utarbetats i ett samarbete mellan KSL, kommunerna och landstinget.

Regionalt samarbets- och utvecklingsarbete inom vård och omsorg

Avtal om äldres flyttningar mellan kommuner i länet

Sedan 2002 finns i länet en samarbetsöverenskommelse mellan kommunerna när äldre personer önskar flytta till annan kommun och behöver heldygnsomsorg. Flertalet kommuner har anslutit sig till överenskommelsen. KSL har utarbetat tillämpningsanvisningar. Verkligheten har visat att det är svårt att tillämpa avtalet fullt ut. KSL har gjort en uppföljning som visar att det är flera problem som försvårar samarbetet: Feltolkning av avtalet, olika ekonomiska överväganden vid in- respektive utflyttning, minskat antal särskilt boende m.m. Vård- och omsorgsberedningen anser att KSL tills vidare endast observerar ärendet.

FOU-samverkan

I länet finns flera kommunala FoU-enheter med inriktning på praktisknära forsknings- och utvecklingsarbete. Dessa centra har tillkommit genom särskilda medel från Socialstyrelsen. KSL har medverkat i uppbyggnaden av flera FoU-enheter inom både äldreområdet och individ- och familjeomsorgen. Under åren 2002-2003 har KSL samordnat arbetet med etableringen av en ny FoU-enhet på uppdrag av Haninge, Värmdö, Nynäshamn, Tyresö och landstinget.

Vård- och omsorgsberedningen har diskuterat former och finansiering beträffande FoU-enheternas framtid. Beredningen avser att följa upp frågor som förutsättningar för samordning, framtida finansiering, kunskapsöverföring, lokala förankringens betydelse.

I landstingets närsjukvårdsutredning ingår ett delprojekt kallat Forskning och kompetensutveckling i närsjukvården. KSL har deltagit i arbetet eftersom det finns nära kopplingar till de kommunala FoU-enheterna.

Under året har KSL inlett ett samarbete med Samhällsmedicin inom landstinget i syfte att finna former för ett mera utvecklat samarbete kring kunskapsöverföring och utvecklingsprojekt.

Regionalt FoU-råd

KSL är sammankallande i rådet som är ett forum för samverkan och samordning mellan FoU-enheterna i länet och högskolorna.

Regionala Etikrådet

Under året startade Etikrådet, som består av personer från högskolorna, företrädare för FoU-enheterna samt representant från Stockholms stad och KSL. Socialchef Åke Svenson, Järfälla, är KSLs representant.

Handledarpool för skolan

KSL har under flera år utbildat handledare för skolan med inriktning på elevvård, arbetsmiljö och professionsutveckling. Arbetet fortlöper.

Regional samverkan för aktiv rehabilitering

KSL med Försäkringskassan, Länsarbetsnämnden och landstinget har sedan flera år ett gemensamt policydokument som syftar till att stimulera lokala myndigheterna att samarbeta i rehabiliteringen av personer som av olika skäl står utanför arbetsmarknaden. KSL ingår i den regionala ledningsgruppen.

Operation Äldreomsorg

KSL deltar sedan flera år i ett av länsstyrelsen initierat samarbete på regional nivå kring äldrefrågor. Två grupper har länsstyrelsen tillsatt: samarbetet kommun och landsting samt personalförsörjningsfrågor. Övriga aktörer är landstinget, Länsarbetsnämnden, Socialstyrelsen, Migrationsverket, kommunrepresentanter m.fl. Gruppernas uppdrag och mandat är oklart och verksamheten har varit relativt blygsam under 2003.

Operation Kvinnofrid

KSL deltar sedan flera år med flera andra regionala aktörer i ett samarbete kring kampanjer för att uppmärksamma kvinnovåldet. KSLs politiskt valda representant är Christina Berlin (fp), Nykvarn.

SMADIT (Samverkan mot alkohol och droger i trafiken)

KSL har inbjudits att med Vägverket, Polisen, Landstinget och Kriminalvården starta ett samarbete i syfte skapa nya snabba rutiner att fånga upp påverkade bilförare i trafiken. KSL ingår i styrelsen men det genomförande arbetet sker i respektive kommun. Under året har flera aktiviteter genomförts för att stimulera lokalt samarbete. Vägverket svarar för projektledning.

Centrum för vårdvetenskap

KSL ingår i styrelsen för Centrum för vårdvetenskap inom Karolinska Institutet. KSL är representerat genom Ulla Tunedal, som är klinisk adjunkt i Enskede-Årsta stadsdel. Varje år utdelas stipendier inom vårdutbildningen. KSL har bidragit med fem stipendier om totalt 75 000 kr för studier inom kommunala äldreomsorgen.

Europaarbetet inom vård och omsorg

Vård&Omsorg är medlem i två större europeiska regionala nätverk – ENSA och RETIS.

KSL är koordinator/vice president i ENSA (European Network of Social Authorities) som är ett nätverk för erfarenhetsutbyte, metodutveckling och projektsamarbete inom områdena äldreomsorg och barn- och ungdomsarbete. Ett 10-tal regioner är medlemmar. KSL har bildat SVENSA som är ett forum för stockholmsregionen för diskussioner och strategiska överväganden i ENSA-arbetet. Bland påbörjades planeringen av större ENSA-möte för alla medlemmarna som ska äga rum i Stockholm 2004.

RETIS (Retis Europeen Transregional pour l' Inclusion Sociale) är ett större nätverk med 25 europeiska regioner och som tills vidare finansieras av EU-kommissionen. Nätverkets nära relationer till kommissionen ger möjligheter att påverka den socialpolitiska agendan inom EU. KSL har ännu inte tagit ställning till definitivt medlemskap.

Rättsfall och Kommentarer LSS och Lass samt SoL, LVM och LVU

KSL har två prenumerationserbudanden dels ”SoL, LVM och LVU - Rättsfall och kommentarer”, dels ”LSS och LASS - Rättsfall och kommentarer”. Båda publikationerna utkommer med 4 nummer /år och riktas till hela landet. Medverkande är juridiska och andra experter inom området. Sammantaget fanns under året ca 450 abonnenter på publikationerna. Jämfört med 2002 innebär det en minskning med ca 150 abonnenter.

Från och med 1 januari 2003 är publikationerna helt webbaserade via KSLs hemsida. För åtkomst av publikationerna krävs en inloggningsuppgift som prenumeranterna får när prenumera- tionsavgiften är betald. Abonnenten kan välja att prenumera på en eller båda publikationer- na. Syftet med omläggningen är att få ner de administrativa omkostnaderna.

Publikationen LSS/LASS - Rättsfall och kommentarer, är inne på sitt tionde år, medan SoL, LVM och LVU är på sitt fjärde år.

Skola

Verksamheten omfattar frågor rörande förskola, grundskola, gymnasieskola, högskola och vuxenutbildning.

Gemensam gymnasierregion i Stockholms län

Gemensamt intagningssystem

I juni 2003 slutfördes en upphandling av ett datasystem för intagning till gymnasieskolorna i Stockholms län. Direkt därefter påbörjades arbetet med installationen av systemet för att detta skulle kunna användas för intagningen till höstterminen 2004.

I detta arbete har kommunerna och då i huvudsak intagningskanslierna deltagit i mycket stor omfattning för anpassningar av systemet till de lokala regelverken, tester, kodningar m m. I december skedde slutleverans för intagningsarbetet som påbörjades 15 januari 2004.

Interkommunala ersättningar för gymnasieplatser och gemensam beräkningsmodell

Samtalen om hur kommunerna i framtiden skall ta ut ersättning av varandra för gymnasieplatser visade sig under 2002 ej vara meningsfulla p g a att kommunerna beräknade och budgeterade så olika. Det beslutades därför att det under 2003 skulle tas fram en gemensam beräkningsmodell.

En gemensam modell har tagits fram under 2003 och KSLs styrelse beslutade under hösten att rekommendera länets kommuner att använda sig av modellen.

Stockholms stad tillämpade redan 2003 modellen i sitt budgetarbete inför 2004. Länets övriga kommuner kommer att få information och utbildning för kunna tillämpa modellen i budgetarbetet inför 2005. Samtal och eventuella överenskommelser om ersättningar och prisnivåer kommer med utgångspunkt från modellen att föras under 2004.

Kvalitetsredovisning på det gemensamma intagningssystemets webb.

På ett tidigt stadium i arbetet med att skapa en gemensam gymnasierregion och därmed större valfrihet för eleven framstod det som viktigt att det fanns en kvalitetsredovisning som var uppbyggd så att eleven kunde göra korrekta jämförelser.

Under 2002 och under inledningen av 2003 definierades olika kvalitetsindikatorer. Ett längre uppehåll i arbetet blev därefter nödvändigt då programområdets resurser måste inriktas mot upphandling och installation av det gemensamma datasystemet för intagning. Då detta system nu är installerades i december kommer arbetet att upptas för ett införande av kvalitetsredovisning.

Samarbete runt vissa utbildningar inom gymnasieskolan

Under 2003 har länets kommuner indelats i fem sektorer där man inom varje sektor skall inventera de behov man kan ha om samverkan runt vissa utbildningar. Detta utgör den mer komplicerade delen i arbetet med att skapa en gemensam gymnasierregion. Detta beror på att en ny struktur för gymnasieutbildningarna är på väg att införas enligt gymnasiekommitténs direktiv. Vidare visar det sig att sökandetrycket på de olika programmen växlar mycket snabbt. De program bl a yrkesprogrammen som bara för något år sedan hade ett lågt antal

sökande nu har betydligt fler sökande än antalet tillgängliga platser. Arbete i sektorerna har under 2003 p g a otillräckliga resurser skett utan KSLs medverkan. Målsättningen är att KSL under 2004 skall kunna avsätta resurser för att stödja detta arbete.

Den framtida driften av naturbruksgymnasierna

Enligt avtal mellan länets kommuner och landstinget hade landstinget åtagit sig att driva verksamheten vid naturbruksgymnasierna på entreprenad åt kommunerna till och med 2003, varefter verksamheten helt skulle vara en primärkommunal angelägenhet. Landstinget redovisade i mars 2000 en utredning om naturbruksgymnasiernas verksamhet. I slutet av samma år tillsattes en arbetsgrupp bestående av företrädare för kommunerna, landstinget och KSL med uppdrag att vidare utreda den framtida hanteringen av naturbruksprogrammet. Arbetsgruppen kom fram till att ett närmare ställningstagande till naturbruksgymnasiernas framtid, borde avvaktas tills gymnasiekommitténs förslag om den framtida gymnasieutbildningen presenterats.

I avvaktan på riktlinjer för gymnasieskolans programinnehåll har KSL, efter att ha gjort en enkätförfrågan till länets kommuner, under hösten 2003 förhandlat fram ett nytt kortare avtal där landstinget ytterligare en tid bedriver verksamheten på entreprenad. Kommunerna har rekommenderats av KSLs styrelse att teckna avtalet med landstinget.

Skolutveckling

Skolchefsträffar

Under året har två tvådagarsinternat för skolchefer genomförts samt fyra halvdagsträffar av mer informations- och samrådskaraktär. Internaten har berört frågor kring skolans ledning och styrning samt presenterat olika forskningsprojekt.

Skolledarnätverk

KSL har medverkat till att starta en pilotomgång av ett skolledarnätverk under 2003. Nätverket syftar till att utforska skolledarrollen samt att skapa ett kontaktnät för skolledare.

Skolledarstrukturen

Regeringen har tillsatt en särskild utredning för att utreda skolledarstrukturen. KSLs har medverkat här som övriga läns- och regionförbund med att under hösten arrangera en hearing i frågan. KSL står här som värd även för Gotland, Upplands och Gästriklands räkning. Hearingen äger rum den 26 mars 2004.

Samarbete med högskolor rörande lärarutbildning

Lärarutbildningen som infördes hösten 2001 har inneburit ett väsentligt högre åtagande för kommunerna och större möjligheter för dem att medverka i och påverka den framtida lärarutbildningen. För programområdet har detta inneburit att betydande resurser har avsatts för det utvecklingsarbete som föranleds av reformen.

KSL har sedan flera år ett utvecklat samarbete med de högskolor i länet som erbjuder lärarutbildning. Förutom Lärarhögskolan i Stockholm har KSL kontakter med Södertörns

högskola, Konstfack, Idrottshögskolan och Musikhögskolan. Frågor rörande den verksamhetsförlagda utbildningen, utformning av olika kurser samt kvalitets- och utvärderingsfrågor,

är exempel på områden som högskolorna och KSL gemensamt diskuterar. KSL ingår även i ett nationellt nätverk tillsammans med högskolor med lärarutbildning. Syftet med nätverket är följa utvecklingen av den nya lärarutbildningen i olika regioner.

Mer formellt representerar KSL kommunerna i följande organ för lärarutbildning; Nämnden för grundutbildning och forskarutbildning vid Lärarhögskolan, Utbildningsnämnden för lärarutbildningen vid Konstfack samt Självvärderingsgruppen – Högscoleverkets utvärdering av lärarutbildningar nationellt.

Avtal för den verksamhetsförlagda utbildningen

KSL har sedan lärarutbildningsreformens införande hösten 2001 tillsammans med länets kommuner och de högskolor som bedriver lärarutbildning samordnat den verksamhetsförlagda utbildningen. Den genomförs i ett partnerområde där studenterna är placerade under sin utbildningstid. Ett partnerområde består av en kommun/stadsdel eller två i samverkan. I partnerområdet ska alla skolformer finnas. Ansvar i partnerområdet för den nya lärarutbildningen och VFU vilar på den lednings- och utvecklingsgrupp (LUG) som ska finnas där. Gruppen består av företrädare för kommunen/stadsdelen och de högskolor som har studenter i området. Kommunen/stadsdelen har ordförandeskapet i LUG.

KSL har medverkat till utveckling och uppbyggnad av en organisation i varje kommun för den verksamhetsförlagda delen av den nya lärarutbildningen (VFU). Länet är indelat i sex regioner och en kommun/stadsdel är oftast detsamma som ett partnerområde. I större kommuner finns det flera partnerområden. Dessutom har KSL genomfört regionmöten för lednings- och utvecklingsgrupperna i kommunerna för att sprida kunskaper kring olika erfarenheter kopplade till detta utvecklingsarbete. Två möten per år i varje region under vår- respektive hösttermin har genomförts, utgörande totalt 12 möten under 2003

Eftersom någon finansiering ej följde med reformen har Svenska Kommunförbundet på länsförbundens begäran under 2002 och 2003 förhandlat med staten om ersättning för kommunernas kostnader. Då dessa förhandlingar ej ledde till något resultat har KSL genomfört förhandlingar på regional nivå som ledde till att ett regionalt avtal träffades där kommunerna erhåller en del av sina kostnader: Avtalet gäller fr o m 2004-01-01.

Kvalitetsarbete

I regeringens utvecklingsplan för *kvalitetsarbetet i förskola, skola och vuxenutbildning* (Utbildning för kunskap och jämlikhet, Skr 2001/02:188) lyfte regeringen fram behovet av ett förstärkt kvalitetsarbete. Ansvar för att alla barn, ungdomar eller vuxna får en likvärdig utbildning är gemensamt och måste förvaltas väl i varje skola och i varje kommun. Det ställer krav på väl utvecklade former för att säkra kvaliteten i alla skolformer.

KSL ansvarar för ett nätverk av länets kommuner kring kvalitetsutveckling av skolans verksamhet. Under 2003 har nätverket enbart fokuserat på arbetet med den nya lärarutbildningen, från förskola till gymnasium. Inom nätverket kan kommunerna systematiskt och kontinuerligt följa och i samtal utveckla tankar och teorier kring kvalitetsfrågor inom skolan.

KSL genomför tillsammans med Lärarhögskolan i Stockholm en utbildning "Att leda arbetslagets lärande" som riktar sig till skolledare med start 2003.

KSL har kontinuerliga möten med Skolverket, Utbildningsdepartementet samt Lärarförbundet och Lärarnas Riksförbund kring frågor som rör kvalitet och kvalitetsutveckling inom skolan. Syftet med dessa möten är dels att öka förståelsen för olika perspektiv på kvalitet, dels att skapa gemensamma sammanhang t ex konferenser, "mässor" etc med kvalitet i fokus. Lärarhögskolan,

KSL och kommunerna samarbetar för att utveckla kompetenser riktade till arbetslagens kvalitetsarbete. Utbildningen heter ”Arbetslagets pedagogiska grundsyn”. Syftet med utbildningen är att stödja och utveckla en gemensam syn på skolan och lärares uppdrag. Fram till och med 2003 har 300 kursledare utbildats i länet.

Albatross

KSL ansvarar för ett nätverk kring skolutveckling ”Albatross” – sju kommuner deltar med lärare och skolledare. Under året har två heldagsseminarium genomförts.

Skolledarnätverk

KSL har medverkat till att starta en pilotomgång av ett skolledarnätverk under 2003. Nätverket syftar till att utforska skolledarrollen samt att skapa ett kontaktnät för skolledare.

Konferenser runt skolutveckling

KSL har genomfört sex konferenser kring skolutveckling och ett reflekterande arbetssätt tillsammans med kommunerna under 2003.

Regionalt Samverkansråd

Under hösten 1999 bildades det *Regionala Samverkansrådet* för fortlöpande samarbete mellan lärarhögskolan och länets kommuner. Rådet som bildades 1999 är ett regionalt råd mellan länets kommuner och Lärarhögskolan i Stockholm för frågor som rör lärarutbildning och andra frågor med anknytning till yrket som rekryteringsfrågor m m. Samverkansrådet består av ledningen för lärarhögskolan, 9 skolchefer för länet samt två tjänstemän från KSL.

Det *Regionala Samverkansrådet* har haft två möten 2003 varvid rådets arbete helt upptogs av platsbristen i den verksamhetsförlagda delen av lärarutbildningen.

Följande samarbetsfrågor har under året behandlats av rådet

- den nya lärarutbildningen
- den verksamhetsförlagda utbildningen för lärarstuderande och kommunernas ersättning för den verksamhetsförlagda utbildningen
- personalförsörjningen inom skolsektorn

Syftet är att förstärka och utveckla läraryrket och lärarutbildningen genom kunskapsöverföring och samverkan mellan lärarutbildningen och verksamheten på fältet i kommunerna.

Samverkan skola - arbetsliv

I regeringens utvecklingsplan betonas vikten av en utvecklad och förnyad samverkan mellan utbildning och arbetsliv. I den regionala utvecklingsplanen (RUF 2001) talar man om behovet av ett ökat samarbete mellan företag, utbildning och forskning.

SamverkansBygget - Samverkan skola - arbetsliv

Under våren 2003 har två projekt för samarbete mellan skola och arbetsliv slutförts.

Projektet ”Företagsanknuten gymnasieutbildning” avslutades sommaren 2003.

I projektet deltog Norrtälje, Upplands Väsby och Haninge kommuner. Projektet har haft som syfte att öka anställningsbarheten och studiemotivationen hos Ungdomar som visat bristande

studieintresse. Sammanlagt 23 ungdomar har haft under sitt sista gymnasieår haft sin utbildning förlagt i ett företag en dag i veckan samt arbetat under lov. Projektet blev framgångsrikt då alla elever utom två genomförde sina gymnasiestudier med godkända betyg samt att drygt hälften av ungdomarna efter projektet fick fast anställning i företagen.

Projektet ”*Vi bryr oss i Farsta* ” avslutades även det sommaren 2003. Projektet som är ett pilotprojekt har haft som syfte att öka samarbetet mellan det lokala arbetslivet och gymnasieskolan i Farsta runt praktikarbete och kunskapsutbytet beträffande ungdomars anställningsbarhet. Projektet har under de två år det pågått involverat drygt hundra ungdomar. Detta samarbete fortsätter efter projektets avslutande.

Härutöver har Länsstyrelsen och KSL inom ramen för arbetet i det *Regionala kompetensrådet* tagit ett särskilt ansvar för en ansökan till NUTEK och Svenska ESF-rådet för att å rådets vägnar få medel till två projektledare för att starta fler projekt i länet om samarbete mellan skola och arbetsliv.

Miljö, energi och teknisk försörjning

Verksamheten omfattar frågor inom ramen för det regionala tillväxtavtalet, miljö- och hälso-skyddsfrågor, Agenda 21, planerings- och transportfrågor, VA- och avfallsfrågor, Kart- och GIS-frågor samt vatten- och luftvårdsfrågor.

Under 2003 har de delar av Stoseb verksamhet som under 2002 fördes över till KSL fortsatt att hitta sina nya former vilket bla resulterat i att KSL har status av ett Regionalt Energikontor och har mottagit medel från Statens energimyndighet som stöd för verksamheten inom energi-planering och samordning av den kommunala energirådgivningen.

Vid årsskiftet 2002/2003 begärdes STOSEB i likvidation. Avvecklingen av STOSEB har tagit längre tid än planerat. Den slutliga likvidationen kommer att äga rum i början av år 2004. .

Regionalt samarbete inom miljöområdet

Regionala miljövårdsprogrammet

Inom ramen för samarbetet i **Den Regionala Miljögruppen** (RMG) med representanter för KSL, Länsstyrelsen och Landstinget (RTK) har under året genomförts en *Regional miljödag*.

Den under 2002 startade diskussion kring *strategi för hur parterna ska samverka kring marknadsföring* av regionen genom den gemensamma regionala miljöportalen

www.sustainablestockholmregion.org ledde till att miljöportalen avvecklats tills vidare.

KSL har under 2003 arbetat för att delar av den redan framtagna informationen istället läggs in på SEU:s hemsida. Detta arbete fortsätter under 2004. Marknadsföringen av regionen ur miljösynpunkt kommer ev istället att drivas som ett projekt inom ramen för RTP av Länsstyrelsen, KTH och Stockholms stad, KSL följer utvecklingen men tar ingen aktiv roll.

Arbetet med det nya Regionala miljö(vårds)programmet har fortsatt under 2003 på så sätt att programmet delas i två delar, arbetet genomförs således som två projekt.:

- Framtagande av nya *Regionala Miljömål* görs av Länsstyrelsen men med stöd av RTK och KSL.
- Framtagandet av det *Regionala Miljöhandlingsprogrammet* genomförs av de tre parterna i RMG gemensamt men med en bred diskussions- och förankringsbas från regionalt näringsliv och offentliga organisationer. Programmet inriktas på två områden: Transporter, resp VA. Arbetet har under hösten 2003 inneburit en intensiv dialog med kommun- och näringslivsrepresentanter.

För att stödja diskussionen kring hur framtagande av de *Regionala miljömålen* kan stödja kommunernas arbete ordande KSL tillsammans med Svenska kommunförbundet en konferens under hösten. Våren 2003 hölls en konferens om kommunal miljödiplomeringsverksamhet. Detta resulterade i ett av KSL lett projekt där flera intressenter samarbetar för att ta fram en basmodell för kommunal miljödiplomeringsverksamhet. Resultatet kommer remitteras under 2004.

Miljösamverkan Region Stockholm

KSL har tagit initiativ till att påbörja arbetet att bilda ett regional nod för samverkan inom Miljö- och hälsoskyddstillsyn mm i projektform kallad "Miljösamverkan Stockholm". Syftet är regional samverkan inom miljö- hälsoskyddstillsyn (inkl livsmedel och djurskydd) för att effektivisera och utveckla arbetet genom att samutnyttja de resurser som finns i länet. KSL har

tillsammans med Länsstyrelsen gjort en första positiv förankring vid en sk miljöchefsträff. Därefter har ett utkast till projektplan tagits fram. Arbetet fortsätter under 2004.

Åtgärdsprogram för miljö kvalitetsnormer

KSL har medverkat i *styrgruppen för framtagande av åtgärdsprogram* för innehållande av miljö kvalitetsnormen för kvävedioxid respektive partiklar, ett arbete som på regeringens uppdrag leds av Länsstyrelsen. I samma arbete har Stockholms och Uppsala läns Luftvårdsförbund deltagit. Förslaget till åtgärdsprogram för kvävedioxid lämnades in till regeringen i juni 2003. Förslaget till åtgärdsprogram för partiklar (PM10) lämnades in till regeringen i december 2003. Arbetet med att genomföra åtgärder kommer att följas av KSL.

Program för skydd av tätortsnära natur

Under hösten 2002 startade Länsstyrelsen sitt arbete med regeringsuppdraget om program för skydd av tätortsnära natur. KSL har medverkat i styrgruppen. Programmet färdigställdes under 2003 och utgör en grund för statligt stöd till naturvård som under 2004 finns att ansöka om från Länsstyrelsen.

Nätverk för Hållbar utveckling

KSL har haft informationsutbyte med bl a Svenska kommunförbundets HUT- (Hållbar utveckling) nätverk, Institutet för Hållbar utveckling (IEH), Nätverket för Regionala miljöhandläggare samt Föreningen för Sveriges Energikontor (FSF). Efter diskussioner med FSF om föreningens status och inriktning valde KSL att begära utträde och för istället dialog direkt med Statens Energimyndighet om strategiska frågor för det Regionala Energikontoret.

Mälardalsrådets miljöutskott

Under året har endast enstaka kontakter med *Mälardalsrådet*, skett, framförallt rörande projektet Regional Utveckling av Mälardalen (RUM).

Europaarbetet inom miljö, energi och teknisk försörjning

Stockholmsregionens Europakommitté (SEU) är en viktig partner för KSLs miljöarbete och KSL ansvarar för SEUs miljötema. Under 2003 har arbetet med att effektivisera samarbetet fortsatt. Bevakningslistan har börjat finna sin form och möten mellan SEU, KSL, RTK och Stockholms stad kring detta sker 3-4 ggr per år.

Uppbyggnaden av en regional expert/kompetensförteckning har fortsatt och den har under hösten även skickats ut till samtliga Miljö- och hälsoskyddstjänstemän för att även utgöra ett stöd i deras arbete.

KSL har också fortsatt få regionala aktörer att föreslå experter till EU-arbetsgrupper via det sk *EPRO-nätverket (Environmental Platform of Regional Organizations)*. Kommunernas beredskap för denna typ av arbetssätt är dock fortfarande låg och arbetet med att höja förståelsen har under 2003 fortsatt.

”New Governance”-projekt

KSL och Stockholm stad medverkade under 2003 i ett transnationellt EU-projekt, det sk Sustainable Pacts Initiative (tidigare Towards Sustainable Governance for European Areas) med målet att genom s.k. trepartskontrakt finna nya samordningsformer (dvs med en ny ansvarsfördelning) mellan statlig, regional och lokal nivå (New Governance - projekt), inledningsvis med inriktning på ”Hållbara transporter”. Arbetet har inriktats att tillsammans med Malmö få respons från den statliga nivån och ett antal tjänstemannakontakter har tagits och ett gemensamt seminarium ordnats. Kontakt har även tagits med Miljöministern. Den statliga nivån har visat sig inte kunna ta ställning till ansvarsfrågan för trepartskontrakten men flera instanser har visat intresse för att följa arbetet. En förutsättning för att kunna fortsätta med trepartskontrakten är dock att den statliga nivån tar en aktiv del i utvecklingsarbetet vilket, vilket den tyvärr inte gjort. Stockholmsregionen har därför avvecklat sitt engagemang.

Tillväxtinriktade vänortsprojekt

KSL har under året fortsatt medverkat i *Beredningsgruppen för miljötemat* inom RTA vid bedömning av projektansökningar. Dessutom bidrar KSL i det pågående inriktningsarbetet för det kommande *Regionala tillväxtprogrammet* (RTP).

Med hjälp av medel från det *Regionala tillväxtavtalet* och annan kompletterande finansiering leder KSL ett antal miljöexportbefrämjande vänortsprojekt. Under 2003 har dessa utgjorts av:

Utveckling av avfallshantering i Harju Län, Estland

Under 2003 har arbetet främst drivits inom ramen för projekten Eco Forum Baltica och Harju avfall samtidigt som arbetet under året började förberedas att föras över till RECO-projektet (se nedan).

Arbetet sker genom ett vänortsavtal mellan KSL, Harju kommunförbund (HOL) och Tallinns stad. Resultatet av det hittillsvarande projektet ligger som en av grunderna för projektet ”Development of Networks for Regional Co-operation in waste management (RECO)” med Länsstyrelsen som huvudansvarig. KSL stödjer projektet och inför inlämnandet av ansökan förs diskussioner med såväl HOL, Tallinn stad och arbetsutskottet för Regionala avfallssamverkan (RAS) för att forma projektet så att det integrerar och stödjer pågående respektive önskade insatser inom avfallsområdet både i Tallinn- och Stockholmsregionen.

Baltic Region Development Grid for Enhanced Sustainability (BRIDGES)

(*BETNET*) var under 2001 till början av 2002 ett vänortsprojekt inom miljöområdet för 4 kommuner i länet, Nacka, Norrtälje, Tyresö och Botkyrka, med vänorter i Baltikum och Ryssland. Arbetet fortsätter inom ramen för *Baltic Region Development Grid for Enhanced Sustainability (BRIDGES)* med syfte att utveckla och bredda arbete till fler kommuner och länder. Ett antal nya kommuner visade intresse för att delta i projektet. Ett informationsmöte hölls med dessa under våren. Totalt medverkar nu fem kommuner i Stockholm (Botkyrka, Huddinge, Nacka, Solna och Tyresö) med sina åtta vänorter i Lettland, Litauen, Polen och Ryssland. Under våren beviljades kommunerna ytterligare medel för projektet från Sala Ida.

Några kommuner har under våren och hösten besökt sina vänorter för att diskutera årets aktiviteter och ta del av deras verksamheter. Medel från EU:s Vänortsprogram söktes och beviljades för en första aktivitet i vecka 45. De lettiska, litauiska, polska och ryska vänorterna besökte Stockholm och sina vänorter i november. Det övergripande temat för evenemanget (praktikvecka inkl seminarier, demonstrationer och studiebesök) var ”Miljö och hållbar utveckling inom kommunernas planeringsprocesser”. En del av programmet utgjordes av gemensamma aktiviteter. Tre dagar spenderade vänorterna i respektive svensk kommun. Programmet för dessa dagar skilde sig åt. Vägledande för de separata dagarna var att i dialog

med vänorten utforma ett program som motsvarade deras behov och som fokuserade på att ta fram goda exempel från den specifika svenska kommunen.

Energi och Teknisk försörjning – säkerställande av robust och hållbar utveckling

Delar av Stosebs arbetsuppgifter inom det regionala infrastrukturella energiområdet har helt och hållet drivits i KSLs regi under året. Vidare har KSLs arbete inom avfalls och vattenområdet utvecklats. Insikten om nödvändigheten av regionalt samarbete när det gäller tekniska infrastrukturer synes ha ökat vilket är speciellt viktigt när det gäller anläggningar som är svåra att lokalisera och som betjänar flera kommuner eller hela regionen. Under året påbörjades därför arbetet att bygga upp en kommitté för energifrågor i planering.

Avfallsområdet

RAS-kommittén (RAS står för ”Regional Avfallssamverkan i Stockholms län”) och dess arbetsutskott har under året fortsatt informationsutbyte och samordningsverksamheten. KSL har under året deltagit i RAS-kommitténs arbetsutskott. En arbetsgrupp har tillsatts under året för att dels specificera relationer mellan RAS och KSL dels dra upp riktlinjer för en regional avfallsutredning. Gruppen har haft flera arbetsmöten. Avfallsutredningen beräknas starta i början av år 2004.

KSL har medverkat aktivt i RAS-kommitténs årliga regionala konferens.

De ”fria kommunerna” inom RAS-kommittén, dvs de som icke ingår i samarbetet inom SRV eller SÖRAB samt Renhållningsförvaltningen i Stockholm har regelbundet börjat ha egna träffar på KSL under namnet ”FRI-RAS”. Dessa möten är förmöten till ordinarie RAS-kommitté, FRI-RAS representeras av två personer i RAS-kommitténs arbetsutskott. KSL deltar även i FRI-RAS.

VA-området

Ett steg 3 inom projektet ”VA-försörjning i omvandlingsområden” med inriktning på en fördjupning i juridiska och organisatoriska frågeställningar har under året slutfört kunskapsuppbyggnaden. Rapport från projektet kommer under 2004 gå ut på remiss.

Under året har en regional arbetsgrupp för långsiktigt säkerställande av regionens vattenförsörjning bildats med representanter från bl.a. Stockholm Vatten, Norrvatten, Länsstyrelsen, RTK och KSL. Arbetet fortsätter och kommer ges en tydligare inriktning under 2004.

Energiområdet – regionalt energikontor

Under 2003 har viss statlig delfinansiering av verksamheten på det regionala energikontoret, bla för energirådgivning, funnits. Detta har gjort det möjligt att sätta det samarbete kring kommunal energirådgivning som nu sker i samarbete med totalt 23 kommuner varav 22 är i Stockholms län. Rådgivningen vänder sig till kommuninvånare, mindre företag och organisationer.

Som efterföljare till Stosebs planeringsutskott har det under året startats en *kommitté för energifrågor i samhällets planering*. Eftersom kommunerna i många fall har sålt sina energiverksamheter får andra kommunala organ ta över en del av planeringsansvaret inom energiområde och utöver det som täcks av lagen om kommunal energiplanering. Det gäller att i samband med annan kommunal planering också beakta framtida energibehov och behovet av plats

för anläggningar och ledningar. Kopplingen till olika miljöfrågor är stark. Den nya kommittén har startas under året och är i huvudsak besatt med personal från den kommunala planeringsidan eller miljöområdet. 12 kommuner är idag representerade samt länsstyrelsen och regionplanekontoret. Nätverk har etablerats till alla övriga kommuner i länet och till alla företag i länet som äger energianläggningar av infrastrukturell karaktär.

KSL driver däremot inte Stosebs tidigare kommittéverksamhet i vilken ingått energiföretag. Energiföretagen har inte funnit detta vara den lämpligaste lösningen för deras del. Elnätföretagen har ett eget samarbete för praktisk beredskap som organiseras av Svensk Energi. Regionens fjärrvärmeföretag har valt att fortsätta att driva en kommitté för erfarenhetsutbyte och beredskap helt i egen regi. Praktiskt administreras detta av Fjärrvärmeutveckling AB som är ett dotterföretag till Värmek – en ekonomisk förening för fjärrvärmeföretag. För detta har Fjärrvärmeutveckling AB övertagit Stosebs mobila panncentraler. KSL har kontakt med och följer beredskapsarbetet på både elsidan och särskilt fjärrvärmesidan.

I Mälardalsrådets projekt för Regional Utveckling i Mälardalen –RUM finns en underkommitté för energifrågor där KSL medverkar.

Under året har kansliet producerat en rapport över utsläppen av växthusgaser i hela länet. Rapporten tar inte bara upp utsläppen från energisidan utan från alla källor. Rapporten kan komma att vara ett underlag för en kommande regional klimatstrategi. Den är redan idag en del av det regionala miljömålsarbetet.

Under 2003 har KSL fortsatt det arbete med granskning av kommunala översiktsplaner ur regional energisynpunkt som Stoseb tidigare utfört. Kansliet har också deltagit i informella diskussioner om lokaliseringsfrågor.

Miljöövervakning och Tillsyn

Miljö- och hälsoskyddsfrågor

Under året har två Miljö- och hälsoskyddschefsträffar ordnats i samverkan med Länsstyrelsen och regionens kommuner. Strategiska samverkansfrågor har tagits upp och utgör grunden till bl.a. projektförslaget om Miljösamverkan Region Stockholm som beskrivits ovan.

KSL medverkar även i Kemilänken. Kemilänken är ett informellt samarbetsorgan mellan Länsstyrelsen, Regionplanekontoret och KSL med uppgift att arrangera seminarier, för i första hand kommunernas tillsynspersonal, om kemikalier, deras användning och utsläpp och därmed relaterade miljö- och hälsofrågor.

Klimatinvesteringsprogrammet (KLIMP) och EU-finansieringsmöjligheter

KSL har vidarebefordrat information om läget gällande KLIMP till kommunerna samt förhört sig om intresset för att KSL tar på sig en samordningsroll för de kommuner som avser söka medel. Detta för att få till stånd ett effektivare ansökningsförfarande med gemensam regional linje och med delvis gemensamt underlag. KSL har också parallellt informerat om och diskuterat möjligheterna att för samma/likartade insatser söka medel från EU-fonder och bl.a. ordnades i samarbete med SEU ett uppskattat seminarium med videolänk när CIVITAS-programmet presenterades.

Responserna var inledningsvis positiv och ett antal möten har hållits för diskutera gemensam inriktning etc. KSL har tagit fram ett underlag om klimatgaser i länet som början till en regional klimatstrategi för att underlätta ansökningsarbetet för kommunerna. Intresset att söka medel har successivt svalnat. Underlaget utnyttjas även inom miljömålsarbetet.

Laboratorieanalysavtalet

Den förlängning av avtalet med medverkande kommuner i det samordnade *laboratorieanalysavtalet* som tecknats löpte vidare under 2003 och gäller fram till 2004. Under december förbereddes arbetet med att undersöka om och i så fall hur en ny samordnad upphandling kan göras för år 2005 och framåt.

Miljöbalks- och PBL-utbildningar

Totalt 3 kurser har getts under 2003: Myndighetsrollen och miljöbalken; Hälsoskydd, livsmedel- och djurskyddstillsyn samt Plan- och byggfrågor.

Kart och GIS (Geografiska InformationsSystem)

Kommunförbundet Stockholms Läns Kartgrupp (tidigare Stor-Stockholms Kartgrupp) har funnits sedan 1976. Kartgruppen är en expertgrupp till Kommunförbundet Stockholms län (KSL) med uppgift att samordna kart- och mättningsfrågor för kommunerna i Stockholms län.

Kartgruppens arbetsutskott har under 2003 bestått av sex kommunala ledamöter från Huddinge, Danderyd, Lidingö, Stockholm (2st) och Södertälje. Till kartgruppens arbetsutskott har adjungerats en representant från Lantmäteriet i Stockholms län och Kommunförbundet Stockholms län (KSL).

Under verksamhetsåret har kartgruppen - i första hand ordföranden - haft ett stort antal informella kontakter med representanter från kommunerna i länet i olika kart- och mättningsfrågor. Kontakter har även tagits med kommuner i Mälardalenregionen. Dessutom har kartgruppen haft täta kontakter med Lantmäteriet och representanter från Svenska Kommunförbundet i frågor som kartgruppen har tagit upp för behandling. Ordförande har deltagit i Svenska Kommunförbundet SAM-projekt. SAM-projektet står för SAMfinansiering och kommunalt SAMarbete. Ordförande för Kartgruppen har även deltagit i Svenska Kommunförbundets "temadagar MBK - IT" för länsförbunden. Information om dessa aktiviteter har skett till kontaktpersoner i kommunerna.

Kartgruppen har i samverkan med Lantmäteriet genomfört ett uppföljningsseminarium om:

- "RIX95/SWEREF99" den 14/10 med ca 45 st deltagare
- RIX95/SWEREF99 behandlar transformationssamband mellan nationella och kommunala referenssystem för mätning och kartframställning

Kartgruppen har även genomfört ett uppföljningsseminarium om

- "Översiktskarta för Stockholms län" den 14/10 med ca 40 st deltagare

Under året har kartgruppen fortsatt arbetet med att tillsammans med Lantmäteriet ta fram version 2 av en gemensam översiktskarta för Stockholms län. En styrgrupp som leder projektet består av representanter från Vallentuna kommun, Nacka kommun och Stockholm stad samt Lantmäteriet. Vägverket Region Stockholm är adjungerad i styrgruppen. Styrgruppen leds av undertecknad. Det huvudsakliga produktionsarbetet har utförts av Stockholms stadsbyggnadskontor och Lantmäteriet. Kommunerna i länet får nyttja översiktskartan för eget

bruk, vilket finns reglerat i ett avtal som har tecknats mellan Stockholms stad och Lantmäteriet. Avtalet har skickats ut till samtliga kommuner. Försäljning av översiktskartan sker i första hand genom Lantmäteriet.

Kartgruppens arbetsutskott har genom en särskild arbetsgrupp tagit fram ett upphandlingsunderlag för flygfotografering m.m. Upphandlingsunderlaget har under våren

2003 nyttjats för en samordnad upphandling av flygfotografering för 11 st kommuner i länet. Under hösten 2003 påbörjade dessutom planeringen för en motsvarande upphandling våren 2004 för 6 st kommuner. Därutöver har inletts diskussioner om en mer omfattande flygfotografering för ortofoto våren 2005.

Under året har en fortsatt samverkan skett mellan kommuner och Lantmäteriet inom GPS och nya referenssystem i Mälarenregionen. Flera kommuner i länet har deltagit i en produktionstest av nätverks-RTK för positionsbestämning med centimeternoggrannhet. Under år 2003 har denna testverksamhet avslutats. En rapport om produktionstestet ska föreligga under 2004.

Svealands Kustvattenvård

Kustvattenvårdsförbund för skärgårdsområdet i Uppsala, Stockholms och Södermanlands län bildades den 1 mars 2000. Förbundet sträcker sig över tre län och består av 21 kommuner, tre landsting och tre länsstyrelser samt ett antal företag. KSL svarar för kanslifunktionerna för kustvattenvårdsförbundet. Mer kan läsas om verksamheten på förbundets hemsida (<http://www.ksl.se/kvfv/kvfv.html>)

Stockholms och Uppsala Läns Luftvårdsförbund

Luftvårdsförbundet är en ideell förening med egen styrelse och fristående från KSL. Stockholms läns Luftvårdsförbund bildades 1992. 1 januari 1997 slöts alla kommuner samt landstinget i Uppsala län till förbundet som ändrade namn till Stockholms och Uppsala Läns Luftvårdsförbund. Förbundet har som medlemmar alla kommuner utom en i Stockholms och Uppsala län samt de båda landstingen. Länsstyrelserna i de båda länen är associerade till förbundet. KSL svarar för kanslifunktionerna. Mer kan läsas om verksamheten på förbundets hemsida (www.go.to/lvf).

Diverse övriga frågor

Övriga frågor som under året funnits på styrelsens agenda är bl a

- Motion till Förbundsområdet från Folkpartiet Liberalerna angående Nej till biltullar respektive Skrivelse från Folkpartiet Liberalerna, Lennart Gabrielsson, om KSL som samordnare av folkomröstning angående trängselavgifter samt Framställan från Södertälje angående folkomröstning om trängselavgifter.

Motionen behandlades av styrelsen 2003-04-03 med beslut att uppdraga åt styrelsens arbetsutskott att upprätta yttrande över motionen till Förbundsområdet. Arbetsutskottet beslöt 2003-04-07 föreslå Förbundsområdet att godkänna följande uttalande:

"Frågor om den samlade trafikpolitiken och infrastrukturen i Stockholms län måste behandlas gemensamt i regionen, bl a inom ramen för KSLs resp Stockholmsberedningens arbete. KSL föreslår därför

dels Stockholms stad att låta sitt arbete att ev införa trängselavgifter

inordnas i ett gemensamt arbete i regionen,

dels regering och riksdag att inte medverka till införandet av trängselavgifter, som inte bygger på ett gemensamt regionalt arbete och ställningstagande

samt att därmed förklara motionen besvarad."

Vid Förbundsområdets behandling i april 2003 beslöt mötet, efter livlig debatt med flera yrkanden, röstförklaring och protokollsanteckning, att

att godkänna uttalande enligt följande:

"Frågor om den samlade trafikpolitiken och infrastrukturen i Stockholms län måste behandlas gemensamt i regionen, bl a inom ramen för KSLs resp Stockholmsberedningens arbete.

KSL föreslår därför

dels Stockholms stad att låta sitt arbete att ev införa trängselavgifter

inordnas i ett gemensamt arbete i regionen,

dels regering och riksdag att inte medverka till införandet av trängselavgifter, som inte bygger på ett gemensamt regionalt arbete och ställningstagande."

att KSL för sin del avstyrker införandet av biltullar i Stockholmsregionen under mandatperioden 2003-2006.

- Rapport om kommunernas ställningstaganden med anledning av förslaget om att införa skatteinlösningsavgifter i Stockholms stad och KSLs arbete med frågan (KSLs styr 030611)
- KSLs deltagande i firandet av S:t Petersburgs 300 år
- Medlemsdialog om det nya nationella förbundet för kommuner och landsting den 2 december 2003
- Finansieringen av Citybanan
- Reviderad sotningstaxa
- Protokollsutdrag från kommunfullmäktige i Stockholms stad angående handlingsprogram mot växthusgaser
- Vägverkets yttrande över länsplaner för regional transport-infrastruktur
- Ansökan från Stockholm Visitors Board om projektmedel till brunvit vägvisning i Stockholms län samt andra samverkansfrågor med organisationen
- Skrivelse från Idrottsförvaltningen i Stockholms stad om streetracingsituationen i Stockholm
- Framställan från svenskt Näringsliv om samspelet mellan privata entreprenörer och kommunerna i länet
- Yttrande med anledning av remiss från Stockholms läns landsting av motion 2003:31 om förbättringar för funktionshindrade inom landstinget. - Styrelsen beslöt 2003-10-09 att ej yttra sig över motionen!
- Remiss från Näringsdepartementet av Redovisning av uppdrag att analysera hur Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/91/EG om byggnaders energiprestanda skall genomföras i Sverige. - Styrelsen beslöt 2003-04-03-09 att ej yttra sig över remissen.

Sammanställning av KSLs remissyttranden 2003

Under 2003 avgav KSL yttranden över följande remisser:

- Yttrande till finansdepartementet över utredningen "Utjämning av LSS-kostnader"
- Gemensamma synpunkter på nationella väghållningsplanen, nationella banhållningsplanen och länsplanen för infrastruktur i Stockholms län 2004-2015
- Yttrande över Gymnasiekommitténs slutbetänkande "Åtta vägar till kunskap – En ny struktur för gymnasieskolan"
- Yttrande med anledning av remiss av betänkandet "Skollag för kvalitet och likvärdighet" (SOU 2002:121)
- Yttrande med anledning av remiss från Länsstyrelsen i Stockholms län av förslag till program för skydd av tätortsnära natur i Stockholmsregionen
- Yttrande med anledning av remiss från Näringsdepartementet av "Tillräcklig Flygkapacitet i Stockholm – Mälarenregionen" (SOU 2003:33)
- Yttrande med anledning av Stockholmsberedningens delbetänkande "Trängselavgifter" (SOU 2003:61)
- Yttrande med anledning av remiss från Miljödepartementet av "Förslag från Länsstyrelsen i Stockholms län till åtgärdsprogram för att klara miljönormen för kvävedioxid"
- Yttrande med anledning av remiss från Stockholms läns landsting, Regionplane- och trafiknämnden av "Förslag till en modern nationell storstadspolitik"
- Yttrande med anledning av remiss från Stockholms läns landsting, Regionplane- och trafiknämnden av rapporten "Stockholmsregionens samspel med sin nära omgivning"
- Yttrande med anledning av remiss från Stockholms läns landsting, regionplane- och trafiknämnden av rapporten "Flera kärnor"
- Skrivelse till regeringen, Utbildningsdepartementet, om effekterna av statsbidrag till personalförstärkningar i skola och fritidshem.

Information och utbildning

Under år 2003 har KSL avvecklat två utbildningsverksamheter som varit i drift under många år. Det gäller dels BOFO (Barnomsorg i fortbildning) , dels KOM (Kunskap om missbruk). Bakgrunden är främst att det under senare år blivit allt svårare att driva dessa verksamheter inom ramen för rimliga ekonomiska villkor. Vissa delar av dessa verksamheter kommer drivas vidare men på en betydligt lägre nivå och i enlighet med *den nya inriktningen av KSLs informations- och utbildningsverksamhet*.

Den nya inriktningen innebär av KSL i fortsättningen inte i samma utsträckning som tidigare skall bedriva egen kompetensutveckling i form av ett omfattande kursutbud. Verksamheten skall i stället koncentreras till *intressebevakande insatser* riktade till andra utbildningsarrangörer som högskolor m fl med syfte att påverka dessa så att deras utbud stämmer med kommunala behov. Detta kräver ett fortlöpande arbete och fasta samarbetsformer med utbildningsarrangörerna.

Den verksamhet KSL skall bedriva i egen regi skall i först hand avse *konferenser och seminarier för kommunala politiker och tjänstemän i aktuella frågor* med inriktning på kunskaps- och erfarenhetsförmedling. Härutöver kan KSL också driva *särskilda utbildningsprojekt* med väl avgränsad tidplan och i förväg säkrad ekonomi. Ett sådant exempel är det tidigare redovisade traineeprojektet som KSL driver tillsammans med åtta kommuner och som syftar till att locka unga akademiker till att arbeta i kommuner.

Liksom tidigare innebär *de ekonomiska spelreglerna* att informations- och utbildningsverksamheten i princip skall finansieras med kurs- och konferensavgifter, abonnemangavgifter eller andra externa intäkter som statsbidrag och uppdragsersättningar. Kommunernas förbundsavgifter skall således inte användas för finansiering av renodlade informations- och utbildningsaktiviteter.

Sedan början av 1994 driver KSL *Göta Arks kurs- och konferenscenter* i Göta Arkhuset vid Medborgarplatsen i Stockholm där också kansliet har sina lokaler.

Här nedan redovisas statistiska uppgifter över verksamheten år 2003 med jämförelsesiffror för åren 1999-2002. Av den sammanfattande sammanställningen framgår att KSLs informations- och utbildningsverksamhet redovisar en kraftig minskning jämfört med tidigare år, dvs helt i linje med den inriktning som Förbundsrådet beslöt i april 2003 när man godkände KSLs verksamhetsprogram för mandatperioden 2003-2006.

KSLs informations- och utbildningsverksamhet inom samtliga verksamhetsområden har under åren 1999-2003 haft följande omfattning:

	Aktiviteter	Deltagare
1999	305	11 248
2000	205	7 448
2001	189	6 823
2002	201	6 141
2003	80	2 948

Sammanställningen visar att både antalet aktiviteter och antalet deltagare minskat kraftigt under år 2003 jämfört med år 2002. Orsakerna till detta beskrivs inledningsvis ovan.

Nedan följer en redovisning område för område.

Övergripande intressebevaknings- och samverkansfrågor

	Aktiviteter	Deltagare
1999	27	784
2000	7	328
2001	53	970
2002	74	1 553
2003	24	645

Både aktiviteter och antalet deltagare har minskat under 2003 jämfört med år 2002. De aktiviteter som ägde rum förra året skedde till största delen inom ramen för *Kommunikationsprojektet inom Växtkraft mål 3*. Den aktivitet som rönt det största intresset var *Jämställdhet Hållbar utveckling* inom kommunikationsprojektet.

Vård och omsorg

Utbildningar för äldre- och handikappomsorg samt intressebevaknings- och samverkansaktiviteter har haft följande omfattning och utveckling de senaste åren:

	Aktiviteter	Deltagare
1999	18	1 869
2000	25	602
2001	11	342
2002	10	559
2003	8	458

Av uppgifterna framgår att antalet aktiviteter har varit av ungefär samma omfattning som under 2002 medan antalet deltagare minskat något. Verksamheten under år 2003 omfattade möten *med förvaltningschefer och nämndordföranden inom socialtjänsten, äldreomsorg och handikappomsorg, rekrytering till vårdutbildningar, samarbete skolarbetsliv, information om FoU-samarbete, seminarium med länets medicinskt ansvariga sjuksköterskor, fattiga barn och fattiga gamla samt barn och ungdomar med ADHD.*

Utbildning/konferenser för individ- och familjeomsorg har de senaste åren haft följande omfattning och utveckling:

	Aktiviteter	Deltagare
1999	45	2 879
2000	56	3 035
2001	37	2 235
2002	35	1 638
2003	3	111

Verksamheten 2003 visar en kraftig minskning i både antalet aktiviteter och deltagare jämfört med 2002. Detta beror bl a på att KSL under 2002 beslöt att i huvudsak avveckla den speciella utbildningsverksamheten KOM (Kunskap om missbruk). Verksamhet 2003 avsåg *samtal med barn samt superhandledning.*

Skola

Inom *skolområdet* har (utöver *Syo- och Vägledarkalendariet* samt kvarstående utbildning inom BOFO som redovisas separat) genomförts följande konferenser/seminarier 2003:

- *Skollagskommitténs betänkande* 278 deltagare
- *Gymnasiekommitténs betänkande* 318 ”
- *Skolchefsinternat (2 st)* 66 ”

Syo- och Vägledarkalendariet har haft följande omfattning och utveckling de senaste åren:

	Aktiviteter	Deltagare (abonnenter)
1999	12	354
2000	12	377
2001	12	293
2002	10	317
2003	13	298

Deltagandet i *Syo- och Vägledarkalendariet* sker genom reservation av en plats, eller flera, på konferenserna under året (abonnemang). Såväl antalet aktiviteter per år som antalet abonnenter har varit tämligen konstant de senaste åren.

År 2003 hade man 298 abonnenter och genomförde 13 konferenser med 2 208 deltagare. Exempel på teman som genomfördes under 2003 inom ramen för kalendariet var *den förlängda ungdomstiden, studie- och yrkesvägledningens innehåll och yrkesroll, högskola i förändring, valfriheten och likvärdigheten samt modeller att strukturera innehållet i kunskapsområdet SYV*.

Kompetensutvecklingsprogrammet för förskola/skola-BOFO avslutades i december 2002. Några längre utbildningar, som inletts tidigare har fortsatt 2003 - *Pedagogisk handledning och, Pedagogisk dokumentation* i samarbete med högskolor i länet. Även utbildning i *Värdegrunden* har fortsatt under 2003. Nedan redovisas omfattningen de senaste åren:

	Aktiviteter	Deltagare
1999	45	2 879
2000	56	3 035
2001	37	2 235
2002	35	1 638
2003	10	263

Miljö, energi och teknisk försörjning

	Aktiviteter	Deltagare
1999	124	3 315
2000	27	706
2001	10	249
2002	8	438
2003	18	511

Verksamheten 2003 visar en ökning i både antalet aktiviteter och deltagare jämfört med 2002. Exempel på konferenser och utbildningsaktiviteter som fått särskilt stort intresse och deltagande under 2003 är *Raskommitténs avfalls- och återvinningskonferens, Vatten och avlopp i omvandlingsområden, Regionala miljödagen, myndighetsrollen och miljöbalken samt sSeminarium om RIX 95/SWEREF 99 översiktskarta*.

I bilagorna 6-14 redovisas KSLs informations- och utbildningsverksamhet under 2003 i sin helhet.

Politisk organisation

Förbundsämte och styrelse

KSLs högsta beslutande organ är förbundsämte.

Den löpande verksamheten leds av styrelsen, som utses av förbundsämte.

Styrelsen har möjlighet att för särskilda uppgifter utse beredningar, delegationer eller kommittéer.

Ordinarie förbundsämte

Sedan 1992 håller KSL ett ordinarie förbundsämte per mandatperiod. Detta möte skall hållas på kallelse av styrelsen året efter det då allmänna val av kommunfullmäktige ägt rum. Därutöver kan vid behov extra förbundsämte inkallas.

Till förbundsämte skall kommunerna utse ett ombud per påbörjat 14 500 - tal invånare. Invånarantalet vid ingången av det år då allmänna val av kommunfullmäktige äger rum skall ligga till grund för beräkningen av antalet ombud.

För mandatperioden 2003-2006 innebär dessa regler att förbundsämte består av 140 ombud från länets kommuner.

Mandatperiodens ordinarie förbundsämte hölls den 24 april 2003. Förbundsämte beslöt därvid att godkänna verksamhetsberättelsen för mandatperioden 1999-2002 och bevilja styrelsen ansvarsfrihet för 1999, 2000, 2001 och 2002 års räkenskaper och förvaltning.

Vid mötet fastställde förbundsämte verksamhetsprogram för KSL för åren 2003-2006 och i anslutning härtill att KSL under mandatperioden högst fick utdebitera årsavgifter från kommunerna motsvarande 0,5 promille av kommunernas totala skatte- och bidragsintäkter året innan det aktuella budgetåret.

Förbundsämte valde styrelse, revisorer samt valberedning.

Styrelse

KSLs styrelse har bestått av 11 ledamöter och lika många ersättare. Styrelsens sammansättning under år 2003 framgår av **bilaga 1**.

Under mandatperioden 2003-2006 är Erik Langby (m), Nacka ordförande i styrelsen, Lennart Gabrielsson (fp), Sollentuna 1:e vice ordförande och Anders Lago (s), Södertälje 2:e vice ordförande. I arbetsutskottet ingår även Sten Nordin (m), Stockholm samt Leif Rönnegren (s), Stockholm.

Styrelsen hade under verksamhetsåret sju sammanträden.

Beredningar

Under 2003 hade styrelsen fyra beredningar, en *Självstyrelseberedning* (nystartad denna mandatperiod), en *Vård- och omsorgsberedning*, en *Utbildningsberedning* (tidigare *Skolberedning*) och en *Samhällsbyggnadsberedning* (tidigare *Miljö- och planeringsberedning*).

Vård- och omsorgsberedningen hade under året fyra sammanträden, *Utbildningsberedningen* sex och *Samhällsbyggnadsberedningen* fyra sammanträden.

I **bilaga 1-5** redovisas ledamöter och ersättare i styrelse och beredningar 2003.

Valfrågor

KSL fungerar som valkorporation för olika regionala organ med kommunal representation. Under 2003 förrättades val och kompletteringsval till bl a

KSLs egna beredningar

- Självstyrelseberedningen
- Vård- och omsorgsberedningen
- Utbildningsberedningen
- Samhällsbyggnadsberedningen

Övriga organ

- Bostadsforum
- BUS-politisk ledningsgrupp kommuner/SLL
- Färdtjänstens samrådsorgan
- Kommunala representanter i Operation Äldreomsorg och Operation Kvinnofrid
- Parlamentariska kommittén för missbrukar- och beroendevården
- Partnerskapet för regionalt tillväxtprogram
- Samrådsorganet för naturbruksgymnasierna
- Stiftelsen Äldrecentrum
- Stockholmsregionens Europakommitté
- Stockholms Byggarbetsnämnd
- Styrelsen för Länsarbetsnämnden i Stockholms län – nominering
- AB Vårlyjus

Kansli

KSLs kansli har sina lokaler i Göta Arkuset vid Medborgarplatsen i Stockholm. Organisationen har bestått av dels en lednings- och stabsorganisation och dels tre programområden, Vård och omsorg, Skola samt Miljö, energi och teknisk försörjning. Vid kansliet var under året i genomsnitt 39 personer anställda. Motsvarande siffra för 2002 var 37 personer. Ökningen förklaras helt av att KSL fr o mår 2003 övertagit personal från Stoseb.

Ekonomi

På följande sidor redovisas resultat- och balansräkning för KSL för år 2003.

Resultaträkningen visar att KSL under 2003 hade rörelseintäkter om 54.713 tkr, finansiella nettointäkter om 470 tkr, dvs totala intäkter om 55.183 tkr. Jämfört med 2002 innebär det en minskning med 7.820 tkr. Den största förklaringen till minskningen är att Mål 3-projektet Växahuset, ett utbildnings- och utvecklingsprojekt inom äldreomsorgen, som under 2002 nådde sin topp vad gäller antalet personer i utbildning, minskade kraftigt under år 2003.

Rörelsekostnaderna, inklusive avskrivningar uppgick till 55.780 tkr. Jämfört med 2002 minskade kostnaderna med 7.816 tkr, dvs i stort sett lika mycket som intäkterna. Minskningen av kostnaderna förklaras också främst av det ovan nämnda Mål 3- projektet.

Kurs- och konferensverksamheten omsatte år 2003 totalt 4.580 tkr, vilket innebär en i enlighet med planerna fortsatt minskning av verksamheten. År 2001 omsatte den 11.315 tkr och år 2002 6.763 tkr. Kurs- och konferensverksamheten gav år 2003 ett underskott om 149 tkr. Detta underskott som hänförs till det sk traineeprojektet var dock budgeterat. De två tidigare åren gav denna verksamheten också underskott om 380 respektive 197 tkr men då utan att vara budgeterat.

Årets resultat blev för år 2003 ett underskott om 598 tkr, nästan exakt lika stort underskott som år 2002 (593 tkr).

Med hänsyn till att förbundsmötet våren 2003, även om det i första hand avsåg kompensation för KSLs åtaganden rörande gymnasieintagningen och Stoseb, beslöt höja taket för KSLs rätt att utdebitera förbundsavgifter fr om år 2004 från 0,365 till 0,5 promille av kommunernas samlade skatte- och bidragsintäkter borde inte underskott uppkommit under 2003. Skälet till att det ändå gjorde det kan i stort sett helt hänföras till stora svårigheter att i tid få in liksom att få hela de bidrag Svenska ESF-rådet beslutat ge KSL till några Mål 3-projekt, ånyo främst det ovan nämnda Växahuset. Vid en tidpunkt under hösten 2003 hade KSL utestående fordringar på ESF-rådet om ca 15 miljoner kronor. Nu har i huvudsak dessa pengar betalats ut till KSL men effekten har blivit förluster på ESF-projekten om ca 800 tkr inkluderande ränteförlusterna.

Även vissa andra externt finansierade projekt har inneburit underskott jämfört med budgeten men i allmänhet i mindre utsträckning. Ett stort underskott jämfört med budgeten som bör nämnas avser det bidrag KSL fått från Energimyndigheten för bl a energieffektivisering. I stället för budgeterade 800 tkr fick KSL endast 471 tkr.

Resultatet innebär att KSL enligt *balansräkningen* balanserar ett negativt eget kapital om 546 tkr till år 2004. En situation som naturligtvis kräver omedelbara åtgärder.

Redan innan det slutliga ekonomiska resultatet för år 2003 var känt har styrelsen beslutat om åtgärder för att minska kansliorganisationen och samtidigt skapa utrymme för större flexibilitet genom att bygga upp resurser för vid behov köp av externa expertresurser. Styrelsen har i januari månad 2004 gett kansliet i uppdrag att vidta de åtgärder som behövs för att genomföra detta och samtidigt sänka förbundsavgiften fr o m år 2005 med 10 % till 0,45 promille av kommunernas samlade skatte- och bidragsintäkter. I detta arbete har styrelsen godkänt att kansliet för särskild ålderspensionering, avgångsvederlag etc får utnyttja delar av de resterande medlen i de av KSL förvaltade fonderna för mellankommunal utjämning för LSS och psykiatrin. Beslutet innebär att kommunerna kommer få tillbaka de resterande medlen i dessa fonder dels genom sänkt förbundsavgift redan fr o m år 2005 och under en följd av år därefter, dels i form av ett engångsbelopp vid årsskiftet 2005/2006 i enlighet med avtalen om utjämningsystemen.

De åtgärder kansliet vidtagit då denna verksamhetsberättelse upprättas visar att kostnaderna för personalen via särskild ålderspensionering och icke återbesättning av tjänster som blir lediga genom vanlig ålderspensionering och att en person slutar och flyttar till annat arbete

redan under 2004 innebär besparingar på minst 2 miljoner netto. Goda förutsättningar finns således att under året åter bygga upp ett positivt eget kapital.

Bedömningen är också att målsättningen inför år 2005 att sänka förbundsavgiften och samtidigt skapa ett ekonomiskt utrymme för att vid behov köpa externa expertresurser i stället för att ha egen anställd personal som inte kontinuerligt kan användas fullt ut kommer kunna uppnås. Redan före sommaren 2004 beräknas allt nödvändigt beslutsunderlag vara framme vilket också innebär att personalen då kommer kunna få klara besked om de framtida förhållandena.

Som framgått tidigare i verksamhetsberättelsen under avsnittet om information och utbildning och som också framgår av redovisningen här ovan om kurs- och konferensverksamhetens omfattning och utveckling, har KSL redan under tidigare år vidtagit åtgärder för att begränsa de ekonomiska riskerna med en omfattande kurs- och konferensverksamhet i ett besvärligt ekonomiskt läge för kommunerna. Framdeles kommer KSL i princip enbart bedriva konferenser, seminarier och utbildningsprojekt, som t ex traineeprojektet, som redan i förväg är säkrade ekonomiskt eller som inte kan ge några större förluster.

Vad slutligen gäller erfarenheterna av de senaste åren av problemen att i tid och ibland också vad gäller det totala beloppet få in ersättningar för olika externt finansierade projekt talar de för att KSL i fortsättningen även skall begränsa engagemanget i sådana projekt. KSL bör i fortsättningen i första hand försöka engagera enskilda kommuner i för kommunsektorn intressanta utvecklingsprojekt och sedan medverka till att viktiga resultat förmedlas till alla kommuner. Endast undantagsvis och då efter en noggrann ekonomisk analys och politiskt ställningstagande skall KSL i fortsättningen vara projektägare.

Resultaträkning

Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i tusentals kronor. Uppgifter inom parentes avser föregående år.

	Not	2003	2002	2001	2000	1999	1998
<i>Föreningens intäkter</i>							
Förbundsavgift		27 171	19 016	18 133	17 245	16 573	15 390
Förbunds möte, styrelse och politiska organ	5	0	94	118	0	0	8
Lednings- och stabsorganisationen	6	4 383	4 718	3 595	2 582	2 843	1 809
<i>Programområden</i>							
- Vård och omsorg	7	12 881	25 649	10 741	4 670	5 480	4 802
- Skola	8	1 515	1 306	1 063	385	387	11
- Miljö, Energi och Teknik	9	3 356	2 857	3 246	1 275	753	1 906
Kurs- och konferensverksamhet	10	4 580	6 763	11 315	14 008	16 600	13 301
Övriga intäkter	11	827	1 756	335	0	0	
Summa föreningens intäkter		54 713	62 159	48 545	40 165	42 637	37 228
<i>(i HB finns intäkter redovisat som negativ kostnad om 725.650 kr)</i>							
<i>Föreningens kostnader</i>							
	2,3,4						
Förbunds möte, styrelse och politiska organ	5	-964	-881	-786	-820	-475	-287
Lednings- och stabsorganisation	6	-10 686	-11 079	-11 519	-9 869	-9 626	-8 186
Stockholmsreg Europakommitté		-3 591	-3 319	-3 000	-3 002	-2 000	-1 702
<i>Programområden</i>							
- Vård och omsorg	7	-16 831	-29 320	-13 056	-7 635	-8 592	-7 857
- Skola	8	-8 871	-4 657	-3 872	-2 808	-3 027	-3 021
- Miljö, Energi och Teknik	9	-7 936	-6 046	-4 662	-3 907	-3 319	-4 560
Kurs- och konferensverksamhet	10	-4 729	-7 143	-11 512	-14 714	-16 097	-12 708
Gemensamma ej fördelade kanslikostnader	12	-2 172	-1 150	-883	-194	-165	-24
Summa föreningens kostnader		-55 780	-63 596	-49 291	-42 949	-43 300	-38 446
<i>(i HB finns intäkter redovisat som negativ kostnad om 725.650 kr)</i>							
Verksamhetsresultat		-1 067	-1 437	-746	-2 784	-663	-1 218
Resultat från finansiella investeringar							
Ränteintäkter		626	904	935	878	656	902
Räntekostnader		-167	-60	-42	-11	0	-27
Extra ordinära intäkter		10					
Resultat efter finansiella poster		-598	-593	147	-1 917	-7	-343
Periodiseringsfond återföring					86		
Årets resultat före skatt		-598	-593	147	-1 831	-7	-343
Skatt							
Årets resultat		-598	-593	147	-1 831	-7	-343

Kassaflödesanalys

Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i tusentals kronor.

	Not	2003	2002	2 001	2000
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Verksamhetsresultat efter finansiella poster		-1 067	-1 437	-746	-2 784
Avskrivningar		695	621	563	548
		-372	-815	-183	-2 236
Erhållen ränta		627	904	935	878
Erhållna utdelningar		0	0	0	0
Erlagd ränta		-167	-60	-42	-11
Betald inkomstskatt		0	0	0	0
Kassaflöde från den löpande verksamheten		88	29	711	-1 369
Ökning/minskning kundfordringar		-1 978	1 172	-702	5 704
Ökning/minskning övriga kortfristiga fordringar		-1 885	-8 689	-5 825	1 315
Ökning/minskning leverantörskulder		-8 110	5 443	2 798	-2 725
Ökning/minskning övriga kortfristiga rörelseskulder		-6 531	2 133	701	-11 230
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-18 417	88	-2 318	-8 305
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar		0	0	0	0
Sålda immateriella anläggningstillgångar		0	0	0	0
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	13	-1 494	-528	-433	-410
Sålda materiella anläggningstillgångar		10	0	0	0
Investeringar i dotterbolag		0	0	0	0
Sålda dotterbolag		0	0	0	0
Placeringar i övriga finansiella anläggningstillgångar		0	-1 055	0	0
Avyttring/amorteringar av övriga finansiella anläggningstillgångar		111	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga finansiella placeringar		0	0	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-1 373	-1 583	-433	-410
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Nyemission		0	0	0	0
Apportemission, annan apportegendom (just. manuellt)		0	0	0	0
Upptagna lån		48 365	47 558	53 326	61 942
Amortering av skuld		-223 230	0	-7 920	0
Ökning/minskning kortfristiga finansiella skulder		222 700	0	0	0
Erhållet/lämnat koncernbidrag		0	0	0	0
Utbetald utdelning		0	0	0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		47 835	47 558	45 406	61 942
Årets kassaflöde		28 045	46 064	42 655	53 227
Likvida medel vid årets början	15	234 669	188 606	145 950	92 723
Kursdifferens i likvida medel					
Annan ökning/minskning av bokförda värdet					
Likvida medel vid årets slut	15	262 714	234 669	188 606	145 950

Balansräkning

Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i tusentals kronor.

	Not	2003-12-31	2002-12-31	2001-12-31	2000-12-31	1999-12-31
Tillgångar						
Anläggningstillgångar						
Materiella anläggningstillgångar						
Inventarier	13	1 947	1 148	1 242	1 372	1 510
Finansiella anläggningstillgångar						
Andelar i intresseföretag	20	222	222			
Långfristig fordran	21	722	833			
Summa anläggningstillgångar		2 891	2 203	1 242	1 372	1 510
Omsättningstillgångar						
Kundfordringar		5 414	3 435	4 607	3 905	9 609
Skattefordran		450	261	261	285	285
Övriga fordringar		711	2 075	468	67	1 493
Observations- o regl konto samt förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	14	17 476	14 416	7 334	1 887	1 775
Kassa och bank	15	262 714	234 669	188 606	145 950	92 723
Summa omsättningstillgångar		286 765	254 857	201 276	152 094	105 885
Summa tillgångar		289 656	257 060	202 518	153 465	107 395
Skulder och eget kapital						
Eget kapital						
Balanserat resultat	16	52	645	498	2 328	2 336
Årets resultat		-598	-593	147	-1 831	-8
Summa eget kapital		-546	52	645	497	2 328
Obeskattade reserver						
Periodiseringsfond 1997						86
Summa obeskattade reserver						86
Långfristiga skulder						
Skuld Stockholms Läns kommuner	17	6 587	6 586	6 586		
Bank/koncernkonto					681	
Fonderade medel kommunerna		39 979	214 844	167 286	127 785	66 524
Summa långfristiga skulder		46 566	221 430	173 872	128 466	66 524
Kortfristiga skulder						
Erhållna förskottsmedel					250	971
Avräkningsskulder till						
- Förmedlade medel omsorgerna, psykiatri		13 896	19 588	17 626	17 427	23 444
- IKE		67		0	359	356
Leverantörsskulder		2 930	11 040	5 597	2 799	5 524
Övriga kortfristiga skulder		223 735	1 109	815	397	943
Skuld till pensionsstiftelsen					0	0
Skatt Kort fr skuld						0
Upplupna kostnader och förutb intäkter	18	3 007	3 840	3 963	3 269	7 219
Summa kortfristiga skulder		243 635	35 577	28 001	24 502	38 457
Summa skulder och eget kapital		289 655	257 060	202 518	153 465	107 395
Ställda pantar		Inga	Inga	Inga	Inga	Inga
Ansvarsförbindelser						
Utöver pensionsstiftelsen finns förpliktelser för visstidsperson enligt anställningsavtal för direktören	19					

NOTER

Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i tusentals kronor. Uppgifter inom parentes avser föregående år.

1. Redovisnings- och värderingsprinciper

Tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper överensstämmer med Årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd.

Fordringar

Fordringar upptas till det belopp, som efter individuell bedömning beräknas bli betalt.

Anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar avskrivs systematiskt över den bedömda nyttjandetiden. Härvid tillämpas följande avskrivningstider:

Datorer och kontorsmaskiner

Övriga inventarier

Antal år

5

10

Leasingavtal

Samtliga leasingavtal redovisas som operationell leasing, d v s leasingavgifter kostnadsförs löpande.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medför in- och utbetalningar. Kassaflödet redovisas uppdelat på:

- den löpande verksamheten
- investeringsverksamheten och
- finansieringsverksamheten

Not 2 Avskrivningar

Avskrivningar ingår i verksamhetskostnaderna och uppgår totalt till 695 tkr (621 tkr år 2002).

Not 3 Leasingkostnader

Föreningens leasingkostnader (exkl. hyra för lokaler) uppgår till:
och avser kopiatorer, kursprogram, hem-pc

2003

163

2002

196

Not 4 Medelantalet anställda, löner, andra ersättningar och sociala avgifter

	2003	2002
Medelantalet anställda har uppgått till:		
- Kvinnor	23	22
- Män	<u>16</u>	<u>15</u>
Totalt	39	37
Löner och ersättningar har uppgått till:		
Styrelsen, beredningar och direktören:	1 364	1 118
Övriga anställda	<u>13 270</u> ¹⁾	<u>11 461</u>
Totala löner och ersättningar	14 634	12 579
1) Lönekostnadsökningen beror på att KSL 1 oktober 2002 övertog STOSEB personal		
Sociala avgifter enligt lag och avtal	5 056	4 790
Pensionskostnader (varav för styrelse och direktör 0 kr)	2 028	2295
Totalt löner och ersättningar, sociala avgifter och pensionskostnader	21 931	19 664

Sjukstatistik - se bilaga

Not 5 Förbundsmöte, styrelse och politiska organ

	2003	2002
<i>Intäkter, externa</i>		
Summa intäkter	0	94
<i>Kostnader</i>		
Förbundsmöte, valberedning o revisorer	-109	-30
Styrelse och beredningar	-845	-756
Bostadsforum	-10	-95
Summa kostnader	-964	-881
Förbundsmöte, styrelse och politiska organ, netto	-964	-788

Not 6 Lednings- och stabsorganisationen

	2 003	2 002
Intäkter, externa		
Förbundsledning		
Europafrågor		
Demokrati o arbetsgivarfrågor		
Integration o IFO		
Kommunalekonomi	0	180
Kurs o konferenscentrum inkl egen förhyrning	1 682	1 839
Ledning o stab	68	274
Kommunikationsprojekt mål 3	2 468	2 117
Baltic Business community	165	309
Summa externa intäkter	4 383	4 718
Kostnader		
#Referens!	-4 300	-5 084
Självstyrelsefrågor	-543	-126
Arbetsgivarfrågor	-346	-610
Integrationsfrågor	-687	-449
Kommunalekonomi	-462	-870
Kurs o konferenscentrum inkl egen förhyrning	-1 473	-1 515
Kommunikationsprojekt mål 3	-2 691	-2 117
Baltic Business Community	-184	-309
Summa kostnader	-10 686	-11 079
Lednings- och stabsorganisationen, netto	-6 303	-6 361

Not 7 Vård och omsorg

	2 003	2 002
Intäkter, externa		
Anhörigstöd		502
Modellarbetsplatser	717	
Växahuset	11 958	24 792
FOU Äldre-Syd	97	196
FOU -Kunskapsöversikt	100	43
Vård- och omsorgsenhet, övrigt	8	116
Summa externa intäkter	12 881	25 649
 Kostnader		
Anhörigstöd		-473
Modellarbetsplatser	-710	
Växahuset	-12 285	-24 792
FOU Äldre-Syd	-204	-196
FOU -Kunskapsöversikt	-110	-151
Vård- och omsorgsenhet, övrigt	-3 522	-3 708
Summa kostnader	-16 831	-29 320
 Vård- och omsorg, netto	-3 950	-3 671

Not 8 Skola

	2 003	2 002
Intäkter, externa		
Skolkansli	594	5
Gemensam gymnasierereg/intagningssystem	-8	
Företagsanknuten gymnasieutbildning	621	764
"Vi bryr oss i Farsta"	308	536
Summa externa intäkter	1 515	1 306
 Kostnader		
Skolkansli	-3 508	-2 440
Gemensam gymnasierereg/intagningssystem	-4 307	-916
Företagsanknuten gymnasieutbildning	-727	-764
"Vi bryr oss i Farsta"	-327	-536
Summa kostnader	-8 871	-4 657
 SKOLA netto	-7 356	-3 351

Not 9 Miljö och Teknik

	2003	2002
Intäkter, externa		
Miljö- och teknik kansli	192	30
Tillsynsverksamhet	0	0
VA i omvandlingsområden	343	0
Energieffektivisering	471	375
Harju - avfall	0	644
Eco Forum Baltica	318	165
Bridges	260	225
Förenklad miljödiplomering	114	0
Kartgruppen	16	13
Luftvårdsförbundet	545	534
Kustvattenvårdsförbundet	997	871
Stoseb-Gas	100	
Summa externa intäkter	3 356	2 857
Kostnader		
Miljö- och teknik kansli	-4 061	-2 853
Tillsynsverksamhet	-364	-213
VA i omvandlingsområden	-384	-66
Energieffektivisering	-755	-374
Harju - avfall	-162	-644
Eco Forum Baltica	-352	-165
Bridges	-256	-292
Förenklad miljödiplomering	-111	0
Kartgruppen	-57	-34
Luftvårdsförbundet	-473	-534
Kustvattenvårdsförbundet	-895	-871
Stoseb-Gas	-66	0
Summa kostnader	-7 936	-6 046
Miljö och Teknik, kostnader netto	-4 580	-3 189

Not 10 Kurs- och konferensverksamhet

	2003	2002
Intäkter		
Chefstraineer	1 222	603
Nya skollagen	0	0
Vägledarkalendariet	1 101	1 070
Utbildning inom skolan	1 345	2 144
Utbildning inom miljö - och yeknik	0	360
Utbildning inom Individ- och familjeomsorg	528	2 058
LSS, SoL prenumerationer	384	527
Summa intäkter	4 580	6 763
Kostnader		
Chefstraineer	-1 487	-603
Nya skollagen	0	-57
Vägledarkalendariet	-990	-834
Utbildning inom skolan	-1 082	-2 149
Utbildning inom miljö - och yeknik	-109	-225
Utbildning inom Individ- och familjeomsorg	-606	-2 613
LSS, SoL prenumerationer	-455	-719
Summa kostnader	-4 729	-7 201
Kurser och konferenser, netto	-149	-438

Not 11 Övriga intäkter

	2003	2002
Fakturerade kostnader SEU	827	606
Alectamedel förändring p.g.a övertagande av STOSEB	0	833
Alectamedel tillgodoavande	0	24
Personalkostnadsersättning från STOSEB	0	294
Öresavrundningar mm	0	0
Summa intäkter	827	1 756

Not 12 Gemensamma ej fördelade kanslikostnader

	2003	2002
Administrativa konsultkostnader	-1 214	-132
Förändring semesterlöneskuld	-213	-82
Förändring pensionskuld	0	-604
Löneskatt på pensionskostnader	0	-147
Löneskatt avseende 2001	0	-33
Övriga poster	-745	-153
	-2 172	-1 150

Not 13 Inventarier

	2003-12-31	2002-12-31
Datorer och kontorsmaskiner		
Anskaffningsvärde IB	3 489	3 005
Årets anskaffningar	1 438	484
<hr/> Anskaffningsvärde UB	4 927	3 489
Avskrivningar IB	-2 722	-2 236
Årets avskrivningar	-573	-486
<hr/> Avskrivningar UB	-3 295	-2 722
Bokfört värde enligt plan	1 632	766
Övriga inventarier		
Anskaffningsvärde IB	2 789	2 745
Årets anskaffningar	56	44
<hr/> Anskaffningsvärde UB	2 845	2 789
Avskrivningar IB	-2 408	-2 272
Årets avskrivningar	-122	-135
<hr/> Avskrivningar UB	-2 530	-2 408
Bokfört värde enligt plan	315	382
Summa bokfört värde enligt plan	1 947	1 148

Not 14 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2003-12-31	2002-12-31
Förutbetalda hyror	1 047	1 037
Upplupna intäkter externfinansierade projekt	16 142	12 213
Upplupna ränteintäkter	287	792
Övriga poster	0	374
Summa	17 476	14 416

Not 15 Likvida medel och förmedlade medel**Inbetalningar och utbetalningar samt förvaltning av medel som fördelas till kommunerna****genom KSL**

KSL har i uppdrag att fördela medel till och från kommunerna i länet. Totalt uppgår fonderade medel till 53.875 tkr (234.432). Överskottet förs löpande över till ett högräntebärande konto som tillhör Stockholms läns kommuner.

Not 16 Eget kapital

	2003-12-31	2002-12-31
Ingående balans	52,5	645,0
Årets resultat	-597,7	-592,5
<hr/> Utgående balans	-545,2	52,5

Not 17 Långfristiga skulder

Långfristiga skulder som faller till betalning senare än fem år efter balansdagen

	2003-12-31	2002-12-31
Skulder till Stockholms läns kommuner	6 586	6 586
Skuld bankkonto		
Fonderade medel	39 979	214 844
Summa	46 566	221 430

Not 18 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2003-12-31	2002-12-31
Upplupna lönekostnader (sem.löner 1118 och sociala avgifter 945)	2 063	1 928
Förutbetalda intäkter	1	15
Upplupna kostnader externt finansierade projekt	754	1 385
Övriga poster	189	512
Summa	3 007	3 840

Not 19 Ansvarsförbindelser

Värdet av förpliktelser för visstidspension mot direktören uppgår till 1.211.951 kronor

Not 20 Andel i intresseföretag

Ingående anskaffningsvärde	0	0
Aktier STOSEB GAS, säte i Stockholm, org nummer;556387-5300 direkt ägt, 556 aktier à nom SEK 400, som ger en rösträtts- och kapitalandel om 23,17 %. Bolagets resultat år 2003 var SEK 92.927. Bolaget hade 20031231 ett eget kapital om SEK 2.678.043	222,4	222,4
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	222	222

Not 21 Långfristig fordran

Ingående anskaffningsvärde, Alecta	833	0
Tillkommande fordringar, Alecta medel	0	833
Utnyttjade medel, Alecta	-111	0
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	722	833

Sjukstatistik - bilaga**KSL Kommunförbundet Stockholms Län**

Anställningsnummer 1001-1063

Period: 20030701-20031231

Bilaga till årsredovisningen

	Total sjukfrånvaro/ ord. Arbetstid	Långtidssjukfrånvaro som andel av total sjukfrånvaro
Ålderskategori: 29 år eller yngre	*	*
Kvinnor	*	*
Män	*	*
Ålderskategori: 30-49 år	3,79%	0%
Kvinnor	4,97%	0%
Män	*	*
Ålderskategori: 50 år eller äldre	6,36%	70,47%
Kvinnor	4,75%	74,75%
Män	8,51%	67,28%
Totalt:		
Kvinnor	4,83%	45,48%
Män	6,29%	60,74%
Samtliga anställda	5,43%	52,72%

* Redovisas ej pga undantagsregeln i lagstiftningen som säger att uppgiften inte ska lämnas om antalet anställda i gruppen är högst tio eller om uppgiften kan hänföras till enskild individ. Med grupp avses både kön och ålderskategori

Uppgifterna hämtade från lönestatistiken för år 2003

Stockholm 2004-04-14

Erik Langby
Styrelsens ordförande

Bernt Lindstenz
Direktör

Lennart Gabrielsson
1 vice ordförande

Anders Lago
2 vice ordförande

Christer Candal

Lars-Bertil Ohlsson

Sten Nordin

Vanja Edwinson

Anders Ekegren

Ann-Marie Högberg

Leif Rönngren

Thomas Magnusson

Vår revisionsberättelse har avgivits 2004-03-29

Gerhard Rundquist

Bengt Elfgren

K-G Svenson